gjljsNk

(धवलागिरिमा सर्वाधिक लोकप्रिय पत्रिका)

साप्ताहिक

web: www.bikalpanews.com /bikalpanews /NawabikalpaWeek

वर्ष ८ अङ्क ४३ पूर्णाङ्क ३८१ | आइतवार, श्रावण २, २०७३ | July 17, 2016, Sunday | पृष्ठसङ्ख्या ६+२ | मूल्य रु. १०/-

प्रतिष्ठानको अध्यक्षमा सापकोटा

- विस्तृत अन्तिम पृष्ठमा

बेनीको सातो लिने विकास आयोजना

एशियाली विकास बैंक (एडीबी) को ऋण सहयोगमा पाँच वर्षदेखि बनिरहेको म्याग्दीको बेनी–अर्थुङ्गे–तोरीपानी कृषि सडक जसले अहिले पनि आकाशमा बादल मडारिनासाथ घरभित्र सुतेका बेनीवासीको सातो लिन्छ । विकास र समृद्धिको आधार भनिने सडक विपत्तिको कारक बन्न सक्छ, कसरी ?

गत जेठ २८ गते राति बेनीबजारको क्याम्पसचोकमा बाढीले बगाएर ल्याएको माटो सफा गर्दै । तस्वीर : नवविकल्प

■ घनश्याम खड्का/बेनी

२८ जेठ २०७३ राति आएको बाढीले बेनी नगरपालिका- ६ र ७ मा पर्ने मंगलाघाट र क्याम्पसचोकका ५० भन्दा बढी घर र पसल पुरिए । त्यो रात कुनै नदी वा खोलामा बाढी आएको थिएन । तैपनि, सामान्य वर्षाको पानीले जिल्ला सदरमुकाममा ठूलो विनाश गर्‍यो । सदरमुकामवासीको सातो लियो । बेनीको सिरानतर्फ भइरहेको ग्रामीण कृषि सडक विस्तारका क्रममा सडकमा थुपारिएको माटो बोकेर बर्खे भेल सदरमुकामतिर सोभिएपछि मंगलाघाट र क्याम्पसचोकमा बाढीले वितण्डा मच्चाएको हो ।

विनाश निम्त्याउने कारक थियो- जिल्ला विकास समिति मार्फत विश्व खाद्य संगठनको 'कामका लागि खाद्यान्न' कार्यक्रम अन्तर्गत निर्माण भई अहिले स्तरवृद्धि भइरहेको बेनी-अर्थुङ्गे-तोरीपानी कृषि सडक आयोजना । सडक खन्दा निस्किएको माटो-ढुङ्गाको ब्यवस्थापन राम्ररी भएन । सामान्य पानी पर्दासमेत सदरमुकामवासी डराउनुपर्ने भयो । महारानीथान, बुद्धविहार, भगवती मन्दिर, ग्रामीण वातावरण तथा महिला सशक्तीकरण केन्द्र (रिक), महिला तथा बालबालिका कार्यालय, वन, भूसंरक्षण, पशु, सिंचाइ लगायतका सरकारी कार्यालय, आवासगृह, म्याग्दी क्याम्पस, बेनी सामुदायिक उच्च मावि र बेनी खानेपानी आयोजनाको ट्यांकी अहिले पनि उच्च जोखिममा छन् ।

एशियाली विकास बैंक (एडीबी) को ऋण सहयोगमा आर्थिक बर्ष २०६२/६३ देखि जिल्लामा विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार

बाँकी पृष्ठ ७ मा

नाचगान गरेर जुटाएको पैसाले विकास निर्माण

■ नवविकल्प

म्याग्दीको भुरुङ तातोपानी ८ ठूलोबगरका महिलाहरूले नाचगान गरेर जुटाएको नगद विकास निर्माण र जिविकोपार्जन सुधारका लागि परिचालन गरेका छन् ।

१२ वर्षअघि ठूलोबगरका महिलाहरूले मासिक पाँच रूपैयाका दरले सुरु गरेको बचत अभियानबाट लाखौं रूपैया खर्च गरेर विकासका पुर्वाधार निर्माण, सामाजिक गतिबिधि सञ्चालन र आयआर्जनमा परिचालन भएको हो ।

मासिक बचत, लाहुरे स्वागत, गाउँमा हुने बिवाह, किरीया र छेवारमा श्रम गरेर प्राप्त हुने रकमबाट सामुदायीक भवन, सार्वजनीक शौचालय, प्रवेशद्वार निर्माण गरिएको ठुलोबगरस्थित मितेरी बचत आमा समूहका अध्यक्ष बिष्णुकुमारी परियारले बताउनुभयो ।

स्वस्फुर्त रूपमा आमा समूह गठन गरेका महिलाहरूले मासिक बैठक बस्ने र बचत गर्न थालेपछि नेतृत्व तथा क्षमत्ताको विकास भएको छ । उनिहरूले ठूलोबगर गाउँलाई मदिरा तथा जुवातास मुक्त बनाएर ठूलो सामाजिक परिर्वत ल्याएका स्थानीय अगुवा बुद्धी पुनले बताउनुभयो ।

आमा समूहको नेतृत्वमा पाँच लाख रूपैया लगानी गरेर दुई कोठे सामुदायीक भवन र भान्छाघर निर्माण भएको छ । सोही भवन परिसरमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि मञ्च निर्माण गरेका छन् । गाउँमा भित्र्ने पाहुनाको स्वागतका लागि हालै एक लाख ४० हजार रूपैया खर्च गरेर प्रवेशद्वार निर्माण गरेको अध्यक्ष परियारले बताउनुभयो ।

खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालयको सहयोगमा यसै वर्ष सार्वजनीक शौचालय निर्माण गरेको आमा समूहले मासिक रूपमा गाउँ सरसफाई गर्छन् । ८० हजार रूपैयामा भोज भतेरमा प्रयोग हुने भाडावर्तन किनेर भाडामा

बाँकी पृष्ठ ५ मा

Study and work in JAPAN

Admission open.......

S. RAJ LANGUAGE INSTITUTE PVT.LTD

Basic, intermediate and Advance Japanese language with audio and video classes.
NAT, TEST, jlPT, TOP–J Preparation classes
100% visa success rate
No need bachelor and master certificate
City on your choice(Tokyo, Chiba, Nagoya, Osaka, Hokkaido, Sendai, Fukuoka, okinawa+ many more)
Japanese language classes are running for October session 2016

जापानिज भाषा पढ्न र जापान जानको लागि
संगमचोक बेनीबजार, म्याग्दी
For more details visit us
contact : 069-521185, mob 9846779548
Email :- rajfellows143@gmail.com

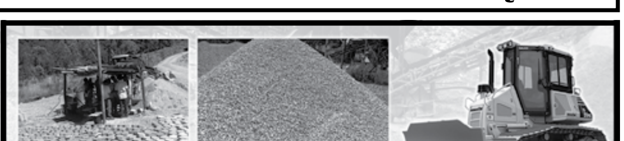

प्रो. नारायण जि.सी.
मो.नं. ९८५१०१८६८३, ९८५७६४०००३

जि.सी. क्रसर उद्योग

बेनी नगरपालिका–११, बगुवाखोला, म्याग्दी
सम्पर्कः ०६९–५२०९२०, ९८०२०६०३२२ (श्याम)
९८०५२०६२३५ (दिपक) ९८५७६२२३८० (हरि)

हाम्रा सेवाहरु
आधुनिक क्रसर मेसिनबाट उत्पादित उच्च गुणस्तरीय गिट्टी, बालुवा, ग्रावेल तथा ४ र ६ इन्चका ब्लक चाहिएमा हामीलाई सम्झनुहोस् ।
साथै
एस्काभेटर, डोजर, टिपर लगायतका हेभी इक्युप्मेन्ट चाहिएमा समेत हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् ।
तपाइँको सेवाका लागि सम्पूर्ण निर्माण सामग्री एकै ठाउँमा...

सूचना

जनताको पीरमर्का सुन्न र रचनात्मक सुझावहरु ग्रहण गर्न नेपाल सरकार सधैं तत्पर र जागरुक छ । साथै समस्या निराकरण गर्न सुझावको अपेक्षा पनि गर्दछ ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्रालय
सूचना विभाग

5f6s/L

छोरीलाई बलात्कार गर्नेलाई अठार वर्ष कैद

■ नवविकल्प

जिल्ला अदालत म्याग्दीले छोरीलाई बलात्कार गर्ने व्यक्तिलाई अठार बर्ष कैद सजाय गर्ने फैसला सुनाएको छ ।

जिल्ला न्यायाधिश रामप्रसाद शर्माको ईजलासले बिहीबार हाडनाता करणी गरेको अभियोग लागेका पाखापानी गाविसका ति व्यक्ति विरूद्ध १८ वर्ष कैद र पच्चिस हजार रूपैया जरीवाना गर्ने फैसला सुनाएको हो ।

पुर्पक्षका लागि थुनामा रहेका व्यक्तिविरूद्ध लागेको आरोप पुष्टि गर्दै अदालतले गरेको फैसला अनुसार निज व्यक्तिलाई जिल्ला कारागार चलान गरिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ । १२ वर्षकी आफ्नै छोरीलाई हाडनाता करणी गरेको विषयमा उजुरी परेपछि प्रहरीले गत बैशाखमा निजलाई पक्राउ गरी अदालतमा मुद्दा दर्ता गरेको थियो ।

उत्कृष्ट वन समूह र प्राबिधिक पुरस्कृत

■ नवविकल्प

जिल्ला वन कार्यालयले उत्कृष्ट सामुदायीक वन उपभोक्ता समूह र वन प्राबिधिकलाई पुरस्कृत गरेको छ ।

वन तथा वातावरण संरक्षण, सर्म्बद्धनमा योगदान गर्ने एक जना वन प्राबिधिक र तिन वटा सामुदायीक वन उपभोक्ता समूहलाई पुरस्कृत गरिएको हो । यस वर्ष घतान ईलाका वन कार्यालयमा कार्यरत वनरक्षक टेकनाथ शर्मालाई उत्कृष्ट कर्मचारीको रूपमा नगद ११ हजार रूपैया सहित सम्मान गरिएको सहायक जिल्ला वन अधिकृत अजयबिक्रम मानन्धरले जानकारी दिनुभयो । यसैगरी पाल्लेखेत वाखेतको बराह पंग्रेनी, दरवाङको दोवील्ना लमसुङ र राम्चे ८ को एकराते सामुदायीक वन उपभोक्ता समूहलाई प्रथम, दितृय र तितृय पुरस्कार प्रदान गरिएको छ । सहायक वन अधिकृत मानन्धरका अनुसार प्रथम, दितृय र तितृय हुने वन समूहलाई क्रमश नगद पाँच हजार पाँच सय, तिन हजार पाँच सय र दुई हजार ८७५ रूपैया पुरस्कार उपलब्ध गराइएको छ ।

असिना पिडित कृषकलाई राहत वितरण

■ नवविकल्प

जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले म्याग्दीका करिब पचास जना असिना पिडित कृषकहरूलाई दुई लाख पच्चीस हजार रूपैया राहत वितरण गरेको छ । ताकम, घार र बेनपा ८ अर्थुङ्गेका ४५ जना कृषकहरूलाई पाँच हजार रूपैयाका दरले राहत वितरण गरिएको हो ।

ताकमका २६ र घारका ७ जना असिना पिडित तथा अर्थुङ्गेका १२ जना बाढी पहिरो पिडितलाई राहत उपलब्ध गराइएको कार्यालयका कृषि प्रशार अधिकृत बेदराज पन्थीले जानकारी दिनुभयो । असिनाले ताकममा आलुबाली, घारमा सुन्तलाखेती र बाढी पहिरोले अर्थुङ्गका कृषकको तरकारी तथा फलफुल बालीको क्षत्ती गरेको थियो ।

महिलाको नेतृत्वमा सामुदायीक भवन

■ नवविकल्प

म्याग्दीको हिस्तान गाविसको १ र २ मा पर्ने घराम्दी गाउँका महिलाहरूको नेतृत्वमा सामुदायीक भवन निर्माण भएको छ ।

घराम्दी आमा समूहको पहलमा चार लाख रूपैयाको लागतमा दुई तले सामुदायीक भवन निर्माण भएको हो । जिविसको दुई लाख रूपैया अनुदान र स्थानीय बासिन्दाको दुई लाख बराबरको श्रमदानमा भवन निर्माण भएको आमा समूहकी सदस्य सुजिना पुनले जानकारी दिनुभयो । भवन निर्माणका लागि घराम्दीका १२६ घरधुरीले एक दिनका दरले श्रमदान गरेका थिए । वर्षौअघि निर्माण भएको भवन जिर्ण अवस्थामा रहेको थियो । पुरानो भवन भत्काएर नयाँ बनाएको आमा समूहकी अध्यक्ष बिन्दु गर्बुजाले बताउनुभयो । सामुदायीक भवन निर्माण भएपछि गाउँमा सार्वजनीक कार्यक्रम आयोजना, भेला, सम्मेलन, छलफल गर्न सहज भएको छ । भवन निर्माण समितिमा सबै महिलाहरू रहेका थिए । ९ सदस्यीय निर्माण समितिका महिलाहरूलाई गाउँका अगुवा तथा पुरूषहरूले पनि भवन निर्माणको काममा सहयोग गरेका थिए ।

भवन अभावमा पठनपाठन प्रभावित

■ नवविकल्प

बेनी नगरपालीका ३ मा रहेको खड्क भवानी प्रावीमा भवन अभावका कारण पठनपाठन प्रभावित भएको छ ।

कक्षा ५ सम्मको पठनपाठन हुने विद्यालयमा दुई वटा कक्षाका विद्यार्थीलाई एउटै कोठामा राखेर पढाउने गरिएको छ । कक्षा १ र बालशिक्षाका विद्यार्थीलाई एउटै कोठामा राखेर पढाउने गरिएको विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्य टिकाराम दर्जीले बताउनुभयो । विद्यालयमा रहेका ६ वटा कोठा मध्य एक वटा पुस्तकालय र अर्को एउटा कोठा कार्यालय सञ्चालनमा प्रयोग भएको छ । कक्षा २ का विद्यार्थी खुलाचौर र चौतारीमा बसेर पढ्ने गरेका छन् । विद्यालयको निर्माणाधिन कक्षा कोठा भवन पनि पहिरोले क्षत्ती गरेपछि अलपत्र परेको छ । असार १७ गते निर्माणाधिन भवन पछाडीको पाखोबाट खसेको पहिरोले दुई कोठे भवनको पर्खाल भत्काएर पुरीएको भवन निर्माण समितिका संयोजक समेत रहनुभएका विन्यस सदस्य परियारले बताउनुभयो ।

भवन निर्माणमा हालसम्म चार लाख बराबरको लगानी भैसकेको छ । पर्खाल लगाएर छानो छाउने अवस्थामा पहिरोले निर्माणाधिन भवन पुरीएको हो । भवन निर्माणका लागि जिविसको ७० हजार र बेनी नगरपालीका कार्यालयको ४० हजार रूपैया बिनियोजन भएको थियो । भवन निर्माण पुरा नभएपछि नगरपालीकाबाट प्राप्त हुने अनुदान पनि रोकीदा समस्या परेको परियारले बताउनुभयो । विद्यालयमा ६५ जना बालबालीका अध्ययनरत छन् । सबै विद्यार्थीहरू दलित समुदायका मात्रै छन् । यसैबीच सो विद्यालय परिसरमा रहेको खेलमैदानको डिलमा निर्माण भएको पर्खाल भत्कीन थालेपछि बस्तीलाई असर गरेको छ । खेलमैदानको पर्खाल भत्कीदा १० घर जोखिममा परेका छन् । खेलमैदान निर्माण र विद्यालय भवनको घडेरी बनाउँदा जथाभावी डोजर चलाएका कारण अहिले पहिरोको समस्या उत्पन्न भएको स्थानीय बासिन्दाले बताएका छन् ।

फोटो कथा

पदमार्ग निर्माण सुरु : बेनीदेखि अर्थुङ्गेसम्म निर्माण गर्न लागिएको व्यवस्थित पदमार्ग निर्माणको कार्य सुरु भएको छ । तस्वीर : नवविकल्प

बाटो मर्मत : लगातारको वर्षाले बेनी–मुस्ताङ सडक बिग्रिएर सिधा यातायात सञ्चालन हुन नसक्ने भएपछि सो बाटो मर्मत गरिँदै छ । तस्वीर : नवविकल्प

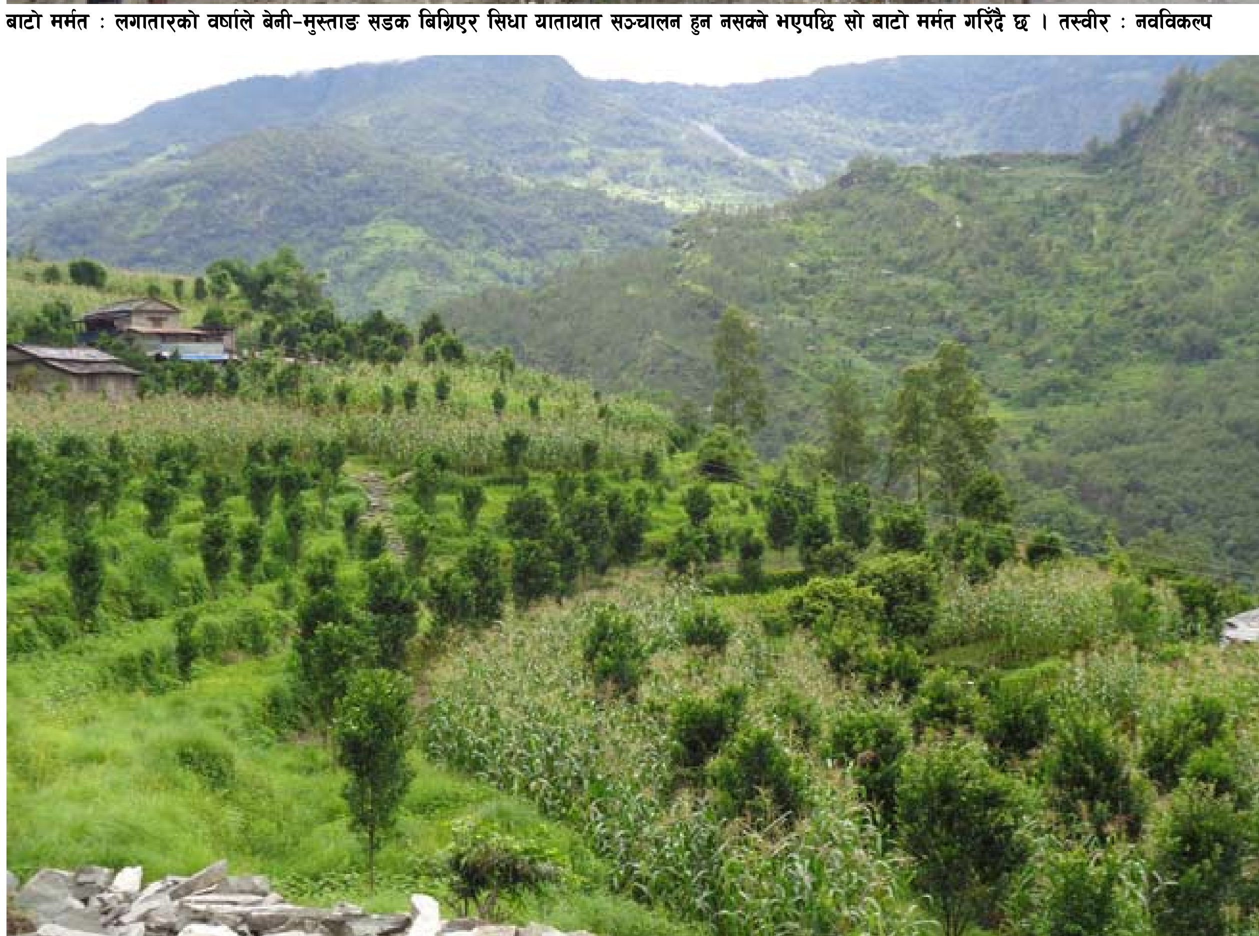

बारीभरि सुन्तला : हिस्तानको दोसल्लेका किसानहरुले गरेको व्यावसायिक सुन्तला खेती । तस्वीर नवविकल्प

विपन्नका लागि डेढ करोड लगानी

■ नवविकल्प

म्याग्दी जिल्लाको १३ गाविसका पन्ध्र सय घरधुरी विपन्नको जिविकोपार्जन सुधारका लागि डेढ करोड रूपैया भन्दा को घुम्ती कोष परिचालन गर्ने तयारी भएको छ ।

गैरसरकारी संस्था संगम म्याग्दी र धौलागिरी सामुदायीक स्रोत विकास केन्द्रद्धारा सञ्चालित गरिबी निवारण कार्यक्रम मार्फत एक हजार ५२५ घरधुरी विपन्नलाई एक करोड ६० लाख ४३ हजार ६५७ रूपैयाको घुम्ती कोष परिचालन गर्न लागीएको हो ।

गरिबी निवारण कोषले ५१ वटा सामुदायीक विकास संस्थाको खातामा बिना धितो सहुलियत ब्याजदरमा ऋण लगानी गर्नका लागि घुम्ती कोष स्थापना गर्न रकम जम्मा गर्न थालेको छ ।

कोषले उपलब्ध गराएको रकम विपन्न समुदायको आयआर्जन वृद्धी गरि गरिबी निवारणमा सघाउ पुग्ने किसीमका क्रियाकलाप गर्न परिचालन गरिने संगम म्याग्दीका कार्यक्रम संयोजक कुलचन्द्र रेग्मीले जानकारी दिनुभयो ।

संगम म्याग्दी मार्फत पाखापानी, चिमखोला, दाना, दोवा, हिस्तान, पिप्ले र घार गाविसमा गठन भएका २५ वटा सामुदायीक विकास संस्थामा एक हजार पाँच जना आवद्ध भएका छन् । थप ८ वटा संस्था गठन भई दर्ता हुने प्रक्रियामा छन् ।

यसैगरी धौलागिरी सामुदायीक स्रोत विकास केन्द्रले देविस्थान, ताकम, मुना, लुलाङ, मुदी र कुईनेमंगले गाविसमा गठन भएका २६ वटा सामुदायीक विकास संस्थामा ५२० जना आवद्ध भएका छन् । गुर्जा र मराङमा संस्था गठनको प्रक्रियामा छन् ।

सामुदायीक संस्थामा आवद्ध भएका मध्य ८५ प्रतिशत महिला छन् । उनिहरूलाई सामुदायीक विकास संस्था मार्फत सामुहिक जमानीको आधारमा बिना धितो ऋण पाउने ब्यवस्था मिलाइएको छ ।

बाख्रा, कुखुरा, गाईभैसी पालन, तरकारी, फलफुल खेती र साना ब्यापार ब्यवसाय गर्न ऋण लिने तयारी गरेको दानाको गुईठेमा गठीत धुपीटोल सामुदायीक विकास संस्थाकी अध्यक्ष कृष्णकुमारी सुवेदीले बताउनुभयो । वाईट सामुदायीक विकास संस्थाका सदस्यहरूलाई नेतृत्व तथा क्षमत्ता विकास सम्बन्धि तालीम दिईएको छ ।

यसैगरी उनिहरूले मासिक बैठक बसेर समाजका हुने विभिन्न गतिबिधिको विषयमा छलफल र बचत संकलन पनि गर्ने गरेका छन् । घुम्ती कोष स्थापनाका लागि दश प्रतिशत संस्था र नब्ब प्रतिशत गरिवी निवारण कोषले अनुदान उपलब्ध गराएको छ ।

डम्मरामा नयाँ प्रबिधिको खानेपानी आयोजना निर्माण

■ नवविकल्प

बेनी नगरपालीका ५ डम्मरामा नयाँ प्रबिधिको खानेपानी आयोजना निर्माण भएको छ । बस्ती तल रहेको म्याग्दी नदीको किनारबाट पानी तान्ने प्रबिधि जडान गरेर आयोजना निर्माण भएको हो । डम्मराको फेदीमा रहेको निलढुंगा स्थित म्याग्दी नदी किनारबाट ८० मिटर माथि पानी तान्न जडान गरिएको उपकरणको शुक्रबार सफल परिक्षण भएको छ ।

नदी किनारमा बनाइएको ईनारमा विद्युतको सहायताले चल्ने (समसिवल वेल पम्प) जडान गरिएको छ । पम्पले तान्ने पानी ५० मिलीलिटर क्षमत्ताको पाईपबाट ३५० मिटर दुरी उकालोमा रहेको बिस हजार लिटर क्षमत्ताको टंकीमा संकलन गरि वितरण गर्ने ब्यवस्था मिलाइएको छ ।

बस्ती भन्दा तलको पानी माथि तान्ने प्रबिधिको प्रयोग भएको यो जिल्लाकै पहिलो खानेपानी आयोजना भएको खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालयका प्रमुख ईञ्जिनियर शेखरचन्द्र केसीले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार राष्ट्रिय पुननिर्माण अभियान अन्तरगत सरकारको आठ लाख ८० हजार र समुदायको सात लाख ७० हजार रूपैया लागतमा आयोजना निर्माण भएको हो । डम्मराका बासिन्दाले यसअघि प्रयोग गर्दै आएको तेलचापरेको मुहान गत वर्षको भुकम्पका कारण सुकेपछि खानेपानी आपूर्तीमा समस्या भएको थियो । आयोजना मार्फत डम्मराका ६८ घरमा धारा जडान गरेर खानेपानी वितरण गरीने उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष फौजबहादुर कार्कीले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार हिउँदको सुख्खा याममा खानेपानीको अभाव हुँदा र सिचाईका लागि पनि यस आयोजनाको पानी प्रयोग गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । स्थानीय बासिन्दाले श्रमदान गरेर आयोजनाको टंकी, ईनार, विद्युतीय उपकरण राख्ने भवन र मुख्य पाईपलाईन निर्माण गरिसकेका छन् । सहायक पाईपलाईन विस्तार गरेर घरघरमा धारा र मिटर जडान गर्ने काम भैरहेको छ ।

ब्यक्तिगत धारा र मिटर जडान गर्न तिन हजार पाँच सय रूपैया प्रतिघरधुरीका दरले नगद संकलन गरिने उपभोक्ता समितिका सहसचिव जंगबहादुर खत्रीले बताउनुभयो । नदी किनारको पानीलाई शुद्धिकरण गरेर वितरण गर्ने ब्यवस्था मिलाइने समितिले जनाएको छ ।

बेनीको सडक मर्मतका लागि प्राप्त बजेट फिर्ता

■ नवविकल्प

म्याग्दीको सदरमुकाम बेनीबजारको सडक मर्मत, सुधारका लागि प्राप्त भएको लाखैं रूपैया अनुदान फिर्ता भएको छ ।

बेनी नगरपालीकाले सडक मर्मतका लागि बिनियोजन गरेको १२ लाख रूपैया बजेट फिर्ता भएको हो । जनसहभागिताको रकम जुट्न नसकेपछि सडक बोर्डले उपलब्ध गराएको बजेट कामै नगरी फिर्ता भएको नगरपालीका कार्यालयका ईञ्जिनियर बिमलरञ्जन कार्कीले बताउनुभयो ।

सडक बोर्डको असी र उपभोक्ताको बिस प्रतिशत लगानीमा योजना निर्माण गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ताहरूबाट संकलन गर्नुपर्ने तिन लाख रूपैया उठ्न नसकेपछि बजेट फिर्ता भएको हो । हुलाकचोक देखि मंगलाघाट जोड्ने र मंगलाघाट बजार क्षेत्रको सडक मर्मत तथा नाली निर्माण गर्न सो बजेट प्राप्त भएको थियो ।

योजनाको सर्वेक्षण भएपनि उपभोक्ता समिति गठन र रकम संकलन हुन नसकेको ईञ्जिनियर कार्कीले बताउनुभयो । कार्यालयसंग बजेट नभएको र उपभोक्ताहरूले चासो नदेखाएकाले योजना कार्यान्वयन हुन नसकेको कार्कीको भनाई छ ।

चालु आर्थिक वर्षमा बेनी नगरपालीकाद्धारा बजेट बिनियोजन भएका योजना मध्य बेनी बजारको सडक मर्मत योजना मात्र कार्यान्वयन हुन नसकेको हो । हुलाकचोक देखि मंगलाघाट क्षेत्रको सडकको विभिन्न ठाउँमा पिच उक्कीएर खाल्डाखुल्डी भएको छ भने कतिपय ठाउँमा नाली छैन् ।

नांगी बाराही मन्दिरको जिर्णोद्धार सुरु

■ नवविकल्प

म्याग्दीको राम्चे गाविस २ मा रहेको प्रशिद्ध धार्मीक स्थल नागी बाराही मन्दिरको जिर्णोद्धार सुरू भएको छ ।

स्थानीय बासिन्दाको सक्रियतामा दुई सय वर्ष भन्दा बढी पुरानो मन्दिरको जिर्णोद्धार गर्न लागीएको हो । स्थानीय बासिन्दा, पेन्सनर र बिदेशमा रहेका नागी बासीहरूबाट चन्दा संकलन गरेर मन्दिर पुनर्निर्माण गर्न लागिएको नांगीबाराही संरक्षण समितिका कर्णबहादुर खोरजाले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार मन्दिर पुननिर्माणका लागि १६ लाख रूपैया लगानी हुने अनुमान गरिएको छ । मन्दिर जिर्ण हुँदा पुजाआजा र भक्तजनलाई असहज भएको थियो । गाउँमा प्रतिघर पाँच हजार देखि दश हजार रूपैयाका दरले चन्दा संकलन गरिएको छ । यसैगरी बिदेशमा रहेका नागीबासीहरूलाई पनि सहयोगको अपिल गरिएको खोरजाले बताउनुभयो । साउन महिनाभित्र मन्दिर जिर्णोद्धार गरिसक्ने लक्ष्य सहित काम भैरहेको छ । मन्दिरमा तिन वटा ढोका राखिने भएको छ । यसैगरी ढुंगाको टायलको पर्खालमा प्रयोग गरिने जनाइएको छ । महिला, पुरूष र बली चढाउनेहरूका लागि तिन वटा छुट्टा छुट्टै ढोका बनाउन लागिएको हो ।

नांगी बाराहीमा जनैपूर्णीमाका दिन विशेष पुजाआज हुने गर्छ । अन्य समय पनि भक्तजन आउने गरेका छन् । मनोकाक्षा पुरा हुने जनविश्वासका साथ नांगी बाराहीमा बर माग्ने र पुरा भएमा भाकल गर्ने चलन रहेको छ । जनैपूर्णीमाको दिन पाँच हजार जना भन्दा बढी भक्तजन आउँछन् । म्याग्दीका विभिन्न ठाउँका साथै काठमाडौ, पोखरा, भैरहवा लगायतका सहरबाट पनि भक्तजनहरू नागी बाराहीको दर्शन गर्न आउने गरेका स्थानीय अगुवा लक्ष्मण गर्बुजाले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार गत वर्ष जनैपूर्णीमाको दिन एक लाख ७० हजार रूपैया भेटि संकलन भएको थियो । मन्दिर जिर्णोद्धारसंगै नागीबाराही तालको संरक्षणका लागि पनि पहल गरिएको छ । अन्य बेलामा सुक्ने ताल जनैपूर्णीमाको समयमा भरीभराउ हुने गर्छ । मन्दिर पुननिर्माणपछि पदमार्ग निर्माण गर्ने योजना रहेको गर्बुजाले बताउनुभयो ।

ओखरबोटको धान्दुङका ६ घरधुरी पहिरोको जोखिममा

■ नवविकल्प

म्याग्दीको ओखरबोट गाविस ३ धान्दुङका छ घरधुरी पहिरोको जोखिममा परेका छन् ।

भिरबाट निरन्तर खस्ने पहिरो र दाजुङ खोलाको कटानका कारण बस्ती जोखिममा परेको हो । धान्दुङ गोठका गमबहादुर दर्जी, दलबहादुर दर्जी, सोमबहादुर दर्जी लगायत छ घरपरिवार पहिरो र कटानका कारण रातभर जाग्राम बस्ने गरेका छन् ।

भिरालो पाखोमा रहेको बस्तीमा भलपानी र ढुङ्गा खसेर जोखिम बनाएको त्यहाँबाट साधन राम्जालीले जानकारी दिनुभयो । दाजुङ खोलामा रहेको काठको अस्थाई पुल पनि जिर्ण भएकाले खोला वारपार गर्न समस्या भएको छ । चिउरीबोटको विद्यालयमा पढ्न जाने विद्यार्थीहरू पहिरो र साँघु जिर्ण हुँदा समस्यामा परेका छन् । पानी पर्दा रातभरी नसुतेरै रात कटाउने गरेको स्थानीय गमबहादुर दर्जीले बताउनुभयो । उनिहरूसंग बस्दै आएको घरजग्गाको लालपुर्जा पनि छैन् । कतै पनि आफ्नो घरजग्गा नभएकाले उनिहरूलाई त्यो ठाउँ छोडेर अन्यत्र सर्नका लागि पनि समस्या भएको छ ।

बेनीमा पनि प्रहरी मेरो साथी कार्यक्रम

■ नवविकल्प

नेपाल प्रहरीको देशब्यापी 'प्रहरी मेरो साथी' भन्ने कार्यक्रम सोमबार बेनीमा पनि सम्पन्न भएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयको आयोजनामा सदरमुकाम बेनीमा चेतनामुलक र्‍याली र जिविस सभाहलमा औपचारीक कार्यक्रम गरेर प्रहरी मेरो साथी कार्यक्रमको सुभारम्भ गरिएको हो ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय अगाडीको चोकबाट कार्यालय प्रमुख, राजनितिक दल, उद्योगी ब्यापारी, सुरक्षाकर्मी र विद्यार्थीको सहभागितामा सुरू भएको र्‍याली बजार परिक्रमा गरेपछि जिविस सभाहलमा पुगेर सभामा परिणत भएको थियो ।

विद्यालय तथा समुदायमा सामुदायीक सर्म्पकको माध्यमबाट प्रहरीलाई थप नागरीकमैत्री बनाई अपराध, दुर्घटना र सामाजिक विकृती नियन्त्रण तथा शान्ती सुरक्षा कायम गर्नका लागि कार्यक्रम गरिएको प्रहरी नायव उपरिक्षक विश्वराज खड्काले बताउनुभयो । उहाँले कार्यक्रमले समुदायलाई प्रहरी मेरो साथी हो भन्ने भावना र सम्बन्धको विकास गरि नेपाल प्रहरीको छवीमा अभिवृद्धी गर्न सघाउ पुग्ने बताउनुभयो । कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि प्रजिअ केशवराज आचार्यले प्रहरीको समुदाय केन्द्रित र नागरीकमैत्री कार्यक्रमले शान्ति सुरक्षालाई सुदृढ बनाउन सघाउ पुग्ने विश्वास ब्यक्त गर्नुभयो ।

सामुदायीक प्रहरी शाखाका अध्यक्ष श्यामलाल न्यौपानेको अध्यक्षता, प्रहरी नायव निरिक्षक हिराबहादुर थापाको सञ्चालन र प्रहरी निरिक्षक कृष्णकान्त अधिकारीको स्वागत मन्तब्यमा सम्पन्न कार्यक्रममा गैरसरकारी संस्था महासंघका अध्यक्ष हरिप्रसाद पौडेल र शिक्षक कमल बानियाले मन्तब्य ब्यक्त गर्नुभएको थियो ।

नव विकल्प साप्ताहिक
बेनी, म्याग्दी

सम्पादकीय ...

नेपाली राजनीतिमा नयाँ मोड

c;f/sf]clGtd xKtf gkfnL /fhgLltdf gofF vh ;? eof]. jtdfg ;/sf/df ;nUg gb]skf dfcfjfbL s]Gb|n] ;/sf/ 5f8\of]. g]skf Pdfn]sf cWoIf ;d]t /xg]ePsf k|wfgdGq sk]L zdf{cf]nL g]t[Tjsf] ;/sf/ dfcfjfbLn] ;/sf/ 5f8]nuQ} ;+s6df 5 . cfkm' ;F u/]sf ;Demf} tfx? kfngf gu/]sf]eGb}dfcfjfbL s]Gb|n] ;/sf/nfO{ lbPsf]ljZjf;sf]dt lkmtf{lnof]/ ;+bdf cljZjf;sf] k|:tfj btf{u¥of]. of];F}gkfnL /fhgLltn]gofF df]8 lnPsf] 5 . gf}dlxgf ;/sf/sf]ljifIfdf /x]sf]gkfnL sf+Fu|]; / dw]zjfbL bnx?n]dfcfjfbLsf]of]sbdnfO{;dyg{ ug{ kU]. pgLx?sf];dyg{ ;F}cj ;Qf u7aGwgdf wjjLs/Of ;? ePsf]5 . atdfg ;/sf/df ;xeflu ePsf]dfcfjfbL s]Gb|cj ;Qfsf]g]t[Tj ug{cj;/ kfpb]F}5 . ;Hjwfgsf] ;qmd0fsfn cGTo ug{@)&$ df3 & leq s]Gb|kb]z / :yfgLo txsf]lgjf{g ugk{g]xG5 . ;Qf kl/jt{gsf] vh]n]gofF;Hjwfg sfof{jogdf l9nf xg]b]lvPsf]5 .

gofF;Hjwfg sfof{jog u/] dh'snfO{;d[4sf] lbzfdf nhfg ykf}rgf}Lx? ePsf ;dodf km]/L ;Qf kl/jt{gsf]vh]n]dh'sdf /fhlglts cl:y/tf lgDtfpg] lrGtf JoQm ug{yflnPsf]5 . atdfg axdtsf] ;/sf/ kl/jt{g ubf{ ;xdlto ;/sf/ agfpg' kg]{ cfhsf] cfjZostf xf]. gofF;Hjwfgsf] sfof{jog ug{dVo ltgbn/dwzjfbL bnx?sfljr ;xdlt xg cfjZos 5 . t/ km]/L klg axdlto ;/sf/ aGg]g]xf]eg]gofF;Hjwfg sfof{jogdf yk rgf}Lx? cfpg];Sg]blvG5 . ljsl;t 36gfqmdcg';f/ casf] bOxKtf leq k|wfgdGqLsf] s';L{df dfcf]jfbL cWoIf k|r08 kUgxg]5 . ;Qf kl/jt{g ;F}g]skf Pdfn] ;F ljuPsf] ;DaGwn] k|r08sf ;fd' ;/sf/sf]g]t[Tj ug{;lhnf]jftfj/0f kSs}xg]5g . gkfnL sf+Fu|]; ;F ePsf];xdlt / ;Demf}tf cg';f/ k|r08sf] g]t[Tjdf :yfgLo txsf]lgjf{g xg]5 . t/ g]skf Pdfn]sf] ;xofu ljgf of];+j 5g . ;do afFL 5 g]skf Pdfn];F klg ;xdlt u/] ;xdlto ;/sf/ agfpg lt/ dfcfjfbL s]Gbn];fl]gkb5 .

sf+u|];-dfcf]jfbL cfk;L ;dembf/Lcg';k cl3 a9]eg] ;qmd0fsfnlg ;+b\/x]s}ah]f km]/ csf{f]6 ;/sf/sf] g]t[Tj ablnG5 . o;n] ;Hjwfg sfof{jogdf cndn pTkGg u/fpg]lglZrt 5 . sf+u|];, Pdfn]/ dfcf]jfbL ;Hjwfg lgdf{0fsf dVo ;xofql bnx¿ xg\ . @)^@÷^# sf]hgcfGbf]ngaf6 k|Kt pknlAwnfO{;+yfut ul/Psf] gofF;HjwfgnfO{sfof{jogdf nhfg]k|dv bfloTj klg pgLx¿ s}xf]. ;Hjwfg sfof{jogdf pNnVo k|ult xg ;s]sf]5g . ;qmd0fsfnlg ;+b\sf]Dofb ca 89 jif{q afFL 5, hg ;dofjlwleq /fhgLlts, sfggL / kz f;lgs ;+rgf lgdf{0fsf sfd ugk{g]5 . kdv tLg bnaLrsf] ;xsfoa{gf oL sfd k'/f xg ;Sbg\ . To;h] dVo /fhgLlts zlQmx?sf ljr gofF;HjwfgnfO{sfof{jog ug{]lx;fadf ;xdlt xg h?/L 5 . ;Qfsf]vhdf gk/L dh'snfO{l56f] eGbf l56f] ;Hjwfgsf] ;qmd0fsfnaf6 dQm agfO{kOf{kdf gofF;Hjwfg sfof{jogsf]r/0fdf nhfg]bfloTj ltg dVo bnx?sf]sFdf 5 . ;dod} o;tkm{bnx? ;r]t aGgkg]{blvG5 .

l6KkOfL, kltlqmof / ;emfj

नवविकल्प साप्ताहिकमा छापिएका लेख, समाचार, वा अन्य सामाग्रीमाथि आफूलाई लागेका विचार, धारणा पठाउनुहुन अनुरोध छ । स्वच्छ र सटिक तथा आलोचनात्मक टिप्पणीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

सम्पर्क:

bikalpanews@gmail.com

फोन : ०६९-५२०९९५ मो.नं. : ९८४७६२४२८६

शक्ति गलेश्वरको ! महिमा छैन वेनीको !!?

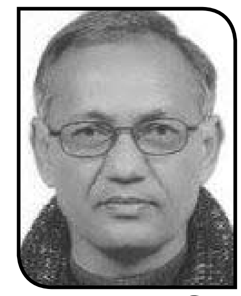

चन्द्रप्रकाश बानियाँ

बाँसारूखदेखि ढकने गौंडासम्म लमतन्न सुतेको तेर्सो गोरेटो । डोरेटो माथि आँगन । आँगनको पछाडि घर धन्सारको लहर । वारी पारी टाढा कतैबाट हेर्दा स-सानो बजार जस्तो देखिन्थ्यो होला सायद मेरो जन्मगाउँ । अर्थात वेनी नगरपालिका अन्तर्गतको "कुमालडिँहींको बस्ती" । साँचै तिनताका अहिलेको भन्दा बस्ती अलि घना थियो । लहरै घरहरू भए पनि मगर गाउँजस्तो किचमिच्च परेको, घरमाथि घर पनि थिएनन, वरीपरी थुक्ने सुविधा नहुने गरी घरसँग घर जोडिएका पनि थिएनन । प्रत्येक घरको वरीपरी कोठेबारी हुन्थ्यो । झालपात, सागसब्जी र खुर्सानी लगाउने सानोतिनो पाटो फोटो सबैको हुन्थ्यो । प्राय घरको वरीपरी केरा, अम्बा, भोगटे, विमिरो, मेवा, निवुवा कागतीमध्ये एक दुईथरी बोटहरू अवश्य हुन्थे । बस्ती बाक्लो पनि थियो, खुला पनि थियो । घरका आँगनहरू एकअर्कासँग झण्डै जोडिएका हुनाले गाउँ रमाइलै पनि थियो । त्यसैले होला हिँउदका साँझहरूमा, खासगरेर शुक्लपक्षका उज्याला रातहरूमा, फुर्केसल्ला, सेतादुङ्गादेखिका केटाकेटी र किशोर किशोरीहरू कुमाल्डिहीँमा जम्मा हुने र रमाइलो गर्ने गर्थे । कहिले भजन कीर्तन गरिन्थ्यो, कहिले नाच नौटङ्कीको आयोजना हुन्थ्यो । कहिले पराल खेलिन्थ्यो । जुनको उज्यालोमा कपर्दी र छुत्ती पनि खेल्ने गरिन्थ्यो । कहिले लोककथा भन्ने सुन्ने गरिन्थ्यो । भजनकीर्तन र नाच नौटङ्कीको प्रायोजकको भूमिका बाँसारूखकी देउरूपा भाउजूले निर्वाह गर्नुहुन्थ्यो । तिनताका गाउँमा चिया खाने चलन भने भित्रिसकेको थिएन । भाउजूले खाजाको प्रबन्ध गरिदिनु हुन्थ्यो । भुटेका मकै, भटमास, उवा, जुनेलो र कहिलेकहीँ सेलरोटीको पनि प्रवन्ध हुन्थ्यो । नाचगान, भजनकिर्तन गरिसकेपछि प्रसादको रूपमा खाजा खाइन्थ्यो र आ-आफ्ना घरतिर लागिन्थ्यो ।

देउरूपा भाउजूको प्रोत्साहबाट गाउँभरका केटाकेटी, किशोर किशोरीहरूलाई एक आपसमा झ्याम्मिने र सांस्कृतिक अभ्यास गर्ने अवसर दिन्थ्यो । मादल, मुरली, खैंजडी, मुजुरा, झुर्मा जस्ता वाजा बजाउन सिक्ने अवसर मिल्थ्यो । गाउँमा भर्खर भर्खर स्कुल त खुलेको थियो । तर स्कुलमा पाठयक्रमअनुसारको पढाइ लेखाइबाहेक अतिरिक्त कार्यक्रमहरू हुदैनथे । त्यसैले देउरूपा भाउजूको संरक्षकत्व र प्रोत्साहन गाउँका केटाकेटीहरूलाई अतिरिक्त क्रियाकलापहरूको अभ्यास गर्ने सहायक पाठशाला नै बनेको थियो । सिनेमा देखिएको थिएन, टेलिभिजनको नाम सुनिएको थिएन, गाउँमा कसैसँग रेडियो पनि थिएन । त्योबेलाको हाम्रो बालचेष्टा गाउँकै लागि मनोरञ्जनको अब्बल साधन बनेको थियो । विशेष पूजा र पर्व उत्सवहरूका अवसरमा रातभर जाग्राम बस्ने, भजनकिर्तन गर्ने परम्परा थियो । घरै नबिराई सत्यनारायणको पूजा हुन्थ्यो । स्वस्थानीको व्रत बसिन्थ्यो । भजनको तालमा नाच्न प्रायः सबैलाई आउँथ्यो । नौमती बाजा बज्ने अवसर हरूमा केटाहरूले नाच्ने अभ्यास गर्थे । भजनकीर्तनमा भने महिलाहरू पनि नाचमा सरिक हुन्थे । कालीपार अर्थात स्याङ्ग्जा कास्कीतिरजस्तो महिलापुरूषले सगोलमा भजन गाउने चलन हाम्रोतिर थिएन । भजनमा दोहरी त झन वर्जितजस्तै थियो । त्यसैले होला साह्रै कम लोग्ने मान्छेहरूले भजनमा नाच्ने अवसर पाउँथे । नृत्यागनमा महिलाहरूकै एकलौटी कब्जाजस्तो हुन्थ्यो । लोग्ने मान्छेहरूले गाउँथे, बजाउँथे, महिलाहरू नाच्थे । हरेक भजन कीर्तन वा नौमतीवाजा बजेको ठाउँमा नविराईकन नाच्न अघिसर्ने एकमात्र व्यक्ति जुगेपानीका "आशाराम" दाई हुन्थे । गाउँमा नाचिने भजनकीर्तनको नृत्य परम्परामा देउरूपा भाउजूको प्रोत्साहनले एउटा नयाँ आयाम थपिदिएको थियो । मादल मुजुरा र खैंजडी वा दमाई बाजा (नौमतीबाजा) को तालमा नाचिने नृत्य बाहेक अन्य नाच नौटंकीको अभ्यासको थालनी भएको थियो ।

गाउँको त्यो सांस्कृतिक अभ्यासमा लागेको समूहलाई नाच्न गाउन सिकाउने कुनै गुरू थिएन । कहीकतै आफैले देखेको वा सुनिएका नाच र गीतहरूको सगोलमा अभ्यास गर्ने, एउटाले अर्कोलाई सिकाउने, दुरूस्त भयो भएन भनेर छलफल गर्ने र सुधार्ने गरिन्थ्यो । र भन्न छुटाउन नमिल्ने कुरा के थियो भने गाउँमा गरिने नाचनौटङ्कीहरूको अभ्यास मूलतः वेनीको नेवार समुदायले सालबसाली देखाउने सडकनृत्य नौटङ्कीको अनुकरण हुन्थ्यो । खासगरेर त्यतिबेला थेट्रको नामले परिचित युगल नृत्य, नागानगिनी, लाखे आदि । हाम्रो त्यो अभियानले फुर्केसल्लाको सार्की माइलो, सेतादुङ्गाको कैलो र पाखाघरको रखाले कालो क्रमशः नागा, नगिनी र जोक्कर नृत्यमा पोख्त भएका थिए । नागनगिनीको नाच त नचाइन्थ्यो तर "जिके व सा पिरती" भन्ने नेवारी गीत हामीलाई आउँदैनथ्यो । बाजाको तालमा नाचको नक्कल मात्र गरिन्थ्यो । अर्थात गीतविनाको मुकनृत्य हुन्थ्यो । कहिलेकहीँ हाम्रो नाच नौटङ्कीको सार्वजनिक प्रदर्शनको आयोजना पनि हुन्थ्यो । गाउँभरको अलि ठूलो आँगन छानेर घरको पटाङ्गिनीमा दर्शकहरूको बस्ने प्रबन्ध गरिन्थ्यो, आँगनको डिलबाट उत्तराभिमुख भएर नाच प्रदर्शन गरिन्थ्यो । वाजा बजाउनेहरू भने सुविधा अुनसार जता पनि बस्न सक्थे ।

नाच्न जान्ने मानिसको अनुपस्थिति भएको साँझ भजन जम्थ्यो । पाका भजनेहरूले झै कुनै पौराणिक कथामा आधारित भजन हाम्रा हुदैनथे । भजनका चुटकाहरू गाइन्थ्यो । वेप्रसंगका र कतै सुनेर कण्ठभएका भजनका टुक्काहरूलाई चुट्के भजनको नाम दिएका थियौं । तिनै चुटेक भजनहरूमध्येको एउटा आजसम्म पनि मेरो स्मरणमा छ -"शक्ति गलेश्वरको ! महिमा छैन वेनीको !" भजनको सन्देश के थियो भन्ने कुराको ज्ञान हामीलाई थिएन । नत वेनीसँग कुनै रिसराग र बैरभाव थियो न गलेश्वरसँग कुनै साइनो सम्बन्ध र अनुराग नै थियो । हामीमध्ये कैयौंले गलेश्वर र वेनीको अनुहारसम्म पनि देखेका हुदैनथ्यौं । तैपनि मादल, मुजुरा, खैजडी, झुर्मासँग मच्ची मच्ची राग, स्वर मिलाएर गाइन्थ्यो । एकपटक होइन अनेकपटक र एक वर्ष होइन अनेकौ वर्षसम्म त्यही एउटा भजनको टुक्का दोहोर्‍याइन्थ्यो । गाइन्थ्यो । हाम्रो त्यो सांस्कृतिक अभियान मेरा ठुलादाजु स्कुलको हेडमाष्टर भएर नआउँदासम्म निन्तर चल्यो । दाइले स्कुलको कमाण्ड सम्हालेपछि नियमित पढाइलेखाइ बाहेक अतिरिक्त क्रियाकलापहरू पनि सञ्चालन हुन थाले । वेलावेलामा साहित्यक गोष्ठी, कविता वाचन, विशेष पर्व अवसरहरूमा नाच नौटङ्कीको प्रदर्शन, कसैको स्वागत सत्कारमा सांस्कृतिक कार्यक्रम स्कुलका तर्फबाट आयोजित गरिन थालेपछि देउरूपा भाउजूको स्वेच्छिक पाठशाला बन्द भयो । त्यसको आवश्यकता नै परेन ।

उतिबेला अर्थ नबुझी नबुझी घाँटीका नसा फुलाएर गाउने गरिएको भजनको चुट्काको अर्थ यतिबेला बल्ल लाग्न थालेको छ । वेनी पर्वराज्यको राजधानी थियो । मल्लराजाहरूले दोविल्लामा शिवालय स्थापना गरेर नियमित पूजाको प्रबन्ध गरिदिएका थिए । सालसालै भागवत पारायणको प्रबन्ध मिलाएका थिए । शिवरात्री, माघेसंक्रान्ति, हरितालिका तीज आदि सांस्कृतिक पर्वहरूमा हाटमेलाको परम्परा बसाली दिएका थिए । ब्यापार प्रवर्धनका लागि नेवाहरू झिकाएर पसलहरू खोल्न लगाएका थिए । नेवार हरूसँग नेवार संस्कृति पनि वेनीमा भित्रनु स्वभाविक भो । बर्खे नाच नौटङ्कीहरूको नियमित प्रदर्शन हुन थाल्यो । वेनी बजार एकैसाथ धर्म, संस्कृति र क्रय विक्रयको सङ्गमस्थल बन्यो । मानिसहरूको आकर्षणको केन्द्र बन्यो । गंङ्गास्नान, बस्तु क्रय विक्रय र मनोरञ्जनको साझा थलो बन्यो । त्यसैले पर्वतराज्यको पतनपछि पनि वेनीबजार गुलजार रहयो ।

उता गलेश्वरको बजार मात्रै होइन, स्वयम गलेश्वर महादेवको स्थापना पनि वेनीको शिवालयभन्दा निकै कान्छो हो । जुनबेला वेनीको धार्मिक महिमाले उत्कर्ष छुँदै थियो त्यतिबेलासम्म गलेश्वर गुमनामजस्तै थियो । एकादुई फिरन्ते जोगी सन्यासीहरू अस्थायीरूपमा बस्थे । त्यही सन्दर्भमा धार्मिक मान्यताको ज्ञानसून्य "कामगर्नाको दुखले जोगी बनेको" भन्न सुहाउने कुनै मानिसले पथ्थरमाथि रहेको अपेक्षाकृति अलि ठूलो शालग्रामलाई शिवलिङ्ग मानेर पूजा गर्न थाल्यो होला । कुनै एकजना रखाले बाबुसाहेवले विश्वयुद्धको दौरानमा हराएको आफ्नो छोराको सकुशल फिर्तिको कामना गरेर खरफुसको छाना राखेको सानो मन्दिर बनाइदिए । बस्ती बाक्लो नभएको ठाउँ, मन्दिर पनि वेनीको तुलनामा अनाकर्षक भएपछि मानिसहरूको ध्यान नतानिनु स्वभाविक भो । विज्ञानपनका लागि अहिलेजस्तो टिभी, अखवार, रेडियो जस्ता श्रव्यदृश्य साधनहरू उपलब्ध थिएनन् । त्यसैले गलेश्वरको उन्नयनमा लाग्नेहरूले "गाइने परम्परा"को सिको गरे होलान । जसरी गाइनेहरूले विभिन्न ठाउँहरूमा भएका राम्रा नराम्रा घटनाहरूलाई गीतमा ढालेर रोचक शैलीमा मनोरञ्न र सूचना एकैसाथ सम्प्रेषण गर्छन, त्यसैगरी भजन कीर्तन हुने ठाउँहरूमा पुगेर भजनको त्यही टुक्का "शक्ति गलेश्वरको, महिमा छैन विनीको" भनेर गाउन थाले होलान् । उनीहरूबाट सिकेर सुनेर अरूले पनि गाउन थाले । खासगरेर केटाकेटीहरूले टिपे, गाए । गाउन थाले । वास्तवमा भाकल मनितोबाट इश्वर खुसी हुन्छन् र आशातित फल प्राप्त हुन्छ भन्ने कुरामा विश्वास राख्ने धर्मभिरू मानिसहरूलाई त्यो एउटा सन्देश बन्यो । वेनी शिवालयका भन्दा गलेश्वरका देवता "क्षात् क्षात्" (साक्षात) छन रे, मागे कल्पेको कुरा पूरा हुन्छ रे भन्ने हल्लालाई त्यो भजनको टुक्काले निकै सहयोग पुर्‍यायो होला । मानिसहरूमा गलेश्वर महादेवको पूजा,अर्चनार आराधना गर्ने भावना जाग्यो । आस्था बढ्यो । गलेश्वरको विज्ञापनका लागि रचिएको टुक्का हामीले पनि अर्थै नबुझी गायौं । विनाशुल्क वर्षौंसम्म विज्ञापन गर्‍यौं । अज्ञानतामै भए पनि हामीले गरेको विज्ञापनबाट गलेश्वर महादेव त अवश्य खुसी भए होलान् ! तर वेनीका त्रिनेत्र त रिसाए होलान् कि ? खोइ कुन्नी ? देवता न बोल्छन् न सुन्छन् ।

■

> **... शवरात्री, माघेसंक्रान्ति, हरितालिका तीज आदि सांस्कृतिक पर्वहरुमा हाटमेलाको परम्परा बसाली दिएका थिए। व्यापार प्रवर्धनका लागि नेवाहरु झिकाएर पसलहरु खोल्न लगाएका थिए। नेवारहरुसँग नेवार संस्कृति पनि वेनीमा भित्रनु स्वभाविक भो। बर्खे नाच नौटङ्कीहरुको नियमित प्रदर्शन हुन थाल्यो। वेनी बजार एकैसाथ धर्म, संस्कृति र क्रय विक्रयको सङ्गमस्थल बन्यो। मानिसहरुको आकर्षणको केन्द्र बन्यो। गंङ्गास्नान, बस्तु क्रय विक्रय र मनोरञ्जनको साझा थलो बन्यो। त्यसैले पर्वतराज्यको पतनपछि पनि वेनीबजार गुलजार रहयो।**

वेष्ट प्वाइन्टमा बालकथा लेखन कार्यशाला

■ नवविकल्प

बेनीको न्यू वेष्ट प्वाईन्ट उच्च माध्यमिक आवाशिय विद्यालयमा २०३ औं भानुजयन्तीको अवसरमा त्रिदिवसीय बालकथा लेखन कार्यशाला सम्पन्न भएको छ ।

असार २७ देखि २९ गतेसम्म सञ्चालन भएको कार्यशालामा सो विद्यालयको दश कक्षा सम्म अध्ययन गर्ने ५० जना विद्यार्थीहरूको सहभागिता रहेको थियो । बालसाहित्य सर्जक बिजयराज आचार्य, विद्यालयका नेपाली विषय बिभाग प्रमुख केशवराज पौडेल र शिक्षक नवराज रिजालले सहजिकरण गर्नुभएको थियो । कार्यशालामा विद्यार्थीहरूलाई बालकथा लेखनका बारेमा प्रशिक्षण र अभ्यास गराइएको विद्यालयले जनाएको छ ।

म्याग्दीको विकासमा २९ करोड खर्च

■ नवविकल्प

म्याग्दी जिल्लामा गत आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा ८४ प्रतिशत विकास बजेट खर्च भएको छ ।

विभिन्न सरकारी कार्यालय तथा आयोजनालाई विकास योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ३४ करोड ५८ लाख ३२ हजार ५०० रूपैयाँ बजेट प्राप्त भएको थियो । २९ करोड पाँच लाख ८६ हजार ५२६ रूपैयाँ अथवा कुल बजेटको ८४ प्रतिशत खर्च भएको कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालयले जनाएको छ ।

असार महिनामा सबैभन्दा बढी २५ प्रतिशत अथवा आठ करोड ७६ लाख ४४ हजार ३०३ रूपैयाँ बजेट खर्च भएको कोष तथा लेखा नियन्त्रक युवराज पौडेलले जानकारी दिनुभयो । कोष नियन्त्रक पौडेलका अनुसार जिल्लाको विकासका लागि भित्रीएको पाँच करोड ५२ लाख ४५ हजार ९७४ रूपैयाँ बजेट फिर्ता भएको छ ।

पहिलो र दोस्रो चौमासीकमा नाकाबन्दीका कारण ईन्धन र निर्माण सामाग्रीको अभाव हुनु, बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी ढिला प्राप्त हुनु, सम्बन्धित कार्यालय, उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायीको ढिलासुस्तीका कारण बजेट फिर्ता भएको हो ।

यसैगरी चालुतर्फ एक अर्ब ६५ करोड ५६ लाख ५९ हजार ११७ रूपैयाँ बजेट प्राप्त भएकोमा एक अर्ब ५५ करोड ४१ लाख ३५ हजार १५५ रूपैयाँ खर्च भएको छ । एक करोड १२ लख ६० हजार रूपैयाँ कुल बजेट रहेको जिल्ला भुसंरक्षण कार्यालयले सत प्रतिशत खर्च गरेको कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालयले जनाएको छ ।

छ करोड, ३३ लाख ८१ हजार रूपैयाँ बजेट रहेको खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालयले ९८, आठ करोड ६६ लाख बजेट रहेको विकेन्द्रित ग्रामिण पुर्वाधार निर्माण तथा जिविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम (ड्रिलीप)ले ९०, एक करोड ७२ लाख २६ हजार बजेट रहेको जिल्ला वन कार्यालयले (९४), तिन करोड २४ लाख छ हजार बजेट रहेको सिचाई विकास सब डिभिजनले ७८ प्रतिशत बजेट खर्च गरेको छ ।

नौ करोड ३४ लाख ९६ हजार बजेट रहेको जिविसले सबैभन्दा कम ६९ प्रतिशत खर्च गरेको छ ।

गलेश्वरमा पूर्वाधार निर्माणले तिब्रता पायो

■ नवविकल्प

बेनी नगरपालीका ८ मा रहेको धार्मीक स्थल गलेश्वर बजार क्षेत्रमा पछिल्लो केही वर्षयता पुर्वाधार निर्माणले तिब्रता पाएको छ ।

बजारीकरण हुदै गएको गलेश्वर बजारमा सडक, खानेपानी, पदमार्ग, भवन लगायतका पुर्वाधार निर्माणले तिब्रता पाएको हो । गलेश्वर मन्दिर परिसरमा पनि पुर्वाधार निर्माण भैरहेको छ । पुर्वाधारको विकासले गलेश्वरबासीका साथै त्यहाँ जाने भक्तजनहरूलाई सहज भएको छ ।

पछिल्लो एक वर्षयता गलेश्वरमा करोडौं लगानीका विभिन्न योजना निर्माण भएका छन् । खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालय र स्थानीय बासिन्दाको ८९ लाख रूपैयाको लगानीमा एक घर एक धाराको अवधारणा अनुसार गलेश्वरधाम खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्माण भएको छ ।

गलेश्वर र पिप्ले १ को १६६ घरधुरीमा खानेपानीको धारा जडान भएको उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष बमबहादुर पुनले बताउनुभयो । यस वर्ष पर्यटन कार्यालय पोखराको दश लाख रूपैया अनुदान र स्थानीय बासीन्दाको चार लाख रूपैया बराबरको श्रमदानमा गलेश्वर, राहुवडा हुदै पछै जाने दुई किलोमिटर उकालो बाटामो ढुंगाको सिढी सहितको पदमार्ग निर्माण भएको छ ।

यसैगरी सडक डिभिजन कार्यालय मार्फत गलेश्वर बजार प्रवेशद्वारदेखि मन्दिर प्रवेशद्वारसम्म चार सय मिटर सडक कालोपत्रे भएको छ । मन्दिर प्रवेशद्वारदेखि थप दुई सय मिटर सडक पिसीसी ढलान गर्ने काम अन्तीम चरणमा पुगेको छ ।

संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय, गलेश्वर शिवालय क्षेत्र विकास कोष र स्थानीयवासीको श्रमदान गरी कुल ४२ लाख रूपैयाँको लागतमा बाटिका निर्माण कार्य पनि अन्तिम चरणमा पुगेका गलेश्वर शिवालय क्षेत्र विकास कोषका अध्यक्ष रूद्रबहादुर केसीले बताउनुभयो ।

मन्त्रालयको रू ३० लाख बजेटमा स्थानीयवासी र कोषले रू १२ लाख बराबरको श्रमदान गरी धार्मिक पर्यटकका लागि क्याम्पिङको व्यवस्था, बालबालिका खेल्ने ठाउँ र हेलिप्याड निर्माण गर्न लागीएको हो । सडक डिभिजनले बेनी जोमसोम सडक आयोजना अन्तरगत पर्ने बेनी गलेश्वर खण्डको तिन किलोमिटर सडक दसै अघिनै कालोपत्रे गर्ने तयारी गरेको छ ।

गलेश्वरमा गत वर्ष गैरआवासिय नेपाली संघको ७५ लाख रूपैया सहयोगमा जेष्ठ नागरीक आश्रम भवन निर्माण भएको थियो । यस वर्ष जापानमा रहेका म्याग्देली, बेनीको न्यु धौलागिरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लगायतको सहयोगमा १५ लाख रूपैया भन्दा बढीको लागतमा सामुदायीक स्वास्थ्य ईकाईको तिन कोठे पक्कि भवन निर्माण भएको छ । गलेश्वर मन्दिर परिसरमा यसै वर्ष ५५ लाख रूपैयाको लगानीमा राधाकृष्ण मन्दिर निर्माण भएको छ ।

नाचगान .....

लगाएका छन् ।

भाँडावर्तनको भाडा, भोजभतेरमा श्रमदान वापत पाउने ज्याला, बिवाह, छेवार, किरीया, सांस्कृतीक कार्यक्रम, देउसीभैलो र लाहुरे स्वागतका क्रममा नाचगान गरेर संकलन हुने रकम समूहको प्रमुख आयस्रोत हो । भोजमा सबै मिलेर काम गर्न र पाउने ज्याला समूहको कोषमा जम्मा गर्छन् ।

आमा समूहको भवन परिसरमा बनभोज स्थल पनि रहेको छ । हाल १३ जनाको कार्यसमिति रहेको समूहले सात जना सदस्यहरूलाई घुम्ती कोषबाट एक प्रतिशत ब्याजदरमा एक लाख रूपैया परिचालन गरेका छन् । कोषमा हाल एक लाख रूपैया बचत रहेको छ । मासिक प्रतिसदस्य २० रूपैयाका दरले बचत गर्छन् ।

उनिहरूले पहिरो, आगोलागी, भुकम्प पिडित र जटिल रोगका बिरामीलाई उपचारमा आर्थिक सहयोग पनि गरेका छन् । जिल्ला र राष्ट्रिय स्तरमा नमुना काम गर्ने महिलाहरूलाई सम्मान गर्दै आएको आमा समूहले विद्यालय, मठमन्दिर लगायतका संस्थाहरूलाई पनि सहयोग गरेको छ ।

पक्कि सामुदायीक भवन र नदी किनारको बगरमा रहेका भौतीक संरचनाको संरक्षणका लागि सरकारी निकायमा पहल भैरहेको अध्यक्ष परियारले बताउनुभयो ।

उद्यम गरौ, उद्यमशिल संस्कारको विकास गरौ ।
स्थानीय उद्यमीले उत्पादन गरेका सामाग्रीको प्रयोग र प्रर्वद्धन गरौ ।।

मुदीमै झोला, स्वीटर, अगरबत्ती र च्याउ

मुदीका उद्यमीहरुले उत्पादन गरेका झोला र स्वीटर तथा खिवाङका उद्यमीले उत्पादन गरेको अगरबत्तीको प्रयोग र केन्य च्याउको उपभोग गरौ ।

झोलाका लागि: सगरमाथा लघुउद्यमी समूह, मुदी	स्वीटरका लागि : धौलागिरी लघुउद्यमी समूह, मुदी
सिर्जनशिल कन्यच्याउ लघुउद्यमी समूह खिवाङ	अगरबत्तीका लागि : प्रगतिशिल लघुउद्यमी समूह खिवाङ

सबै काम एउटै छानामुनी

कलर तथा सादा छपाइ, नाइलन/डिजिटल छाप, स्टेशनरी तथा मसलन्द सामान, कलर तथा सादा कम्प्युटर प्रिन्ट, लेमिनेशन सेवा अर्डर बमोजिम सम्पूर्ण मसलन्द सामानहरु उपलब्ध गराइन्छ ।

प्रो. सुदर्शनकुमार श्रेष्ठ

दीप्ति अफसेट प्रेस एण्ड स्टेशनर्स

गणेशटोल बेनी, म्याग्दी

फोन नं. ०६९-५२०२४०, ५२०४४०, ९८५७६४०४४०, ९८४७६३३९९८

विजुली नभएको बेलामा जेनेरेटरको पनि व्यवस्था

दोसल्लेमा सुन्तला भण्डारण भवन निर्माण

■ नवविकल्प

म्याग्दीको हिस्तान गाविस ९ दोसल्लेका कृषकहरूले सुन्तला भण्डारण गर्ने भवन निर्माण गरेका छन् । दोसल्ले ब्यवसायीक सुन्तलाजात फलफलु कृषक समूहले आठ मेट्रिक्टन क्षमत्ताको भवन निर्माण गरेका हुन् । चिस्यान रहने भवनभित्र सिजनको सुन्तला भण्डारण गरेर राख्ने र बेसीजनमा बिक्री गर्ने योजना रहेको समूहका अध्यक्ष मिलन गर्बुजाले बताउनुभयो ।

राष्ट्रिय सुन्तला बाली विकास केन्द्रको आर्थिक तथा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्राबिधिक सहयोगमा स्थानीय कृषकहरूले श्रमदान गरेर भवन बनाएका हुन् । भवन बनाउन कृषि विकास कार्यालय मार्फत सुन्तला बाली विकास केन्द्रले चार लाख ४४ हजार रूपैया अनुदान सहयोग गरेको थियो ।

कृषकहरूले थप एक लाख ४८ हजार रूपैया बराबरको श्रमदान गरेर भवन बनाएका हुन् । सो भवनबाट दोसल्लेका ४५ घरधुरी कृषक लाभान्वित हुने अध्यक्ष गर्बुजाले बताउनुभयो । मंसिर पुषको सिजनमा पाक्ने सुन्तला फागुन चैतसम्म चिस्यानयुक्त भवनमा भण्डारण गरेर बिक्री गर्दा बढी मूल्य पार्नुका साथै बजार पनि पाइने गर्बुजाको भनाई छ । वाईट दोसल्लेबासीले सुन्तलाखेतीलाई मुख्य आयस्रोत बनाएका छन् । त्यहाँ नौ हजार बिरूवा सुन्तला खेती गरिएको छ ।

फेवा विकास बैंकको बेनीमा शाखा विस्तार

■ नवविकल्प

पोखराको चिप्लेढुङ्गामा केन्द्रिय कार्यालय रहेको फेवा विकास बैंकले बेनीमा शाखा विस्तार गरेको छ ।

बेनीको हुलाकचोकमा सोमबार २९ औ शाखा स्थापना गरेर वित्तिय सेवा प्रवाह सुरू गरेको हो । शाखाको प्रमुख जिल्ला अधिकारी केशवराज आचार्य र बैंकको सञ्चालक समितिका अध्यक्ष बिन्दुकुमार थापाले संयुक्त रूपमा उद्घाटन गर्नुभयो ।

म्याग्दी र पर्वतको उत्तरी क्षेत्रका उद्योगी, ब्यापारी, कृषक र सर्वसाधारणलाई सर्वसुलभ, आधुनीक र प्रतिस्पर्धी बित्तीय सेवा उपलब्ध गराउन शाखा विस्तार गरेको बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रेशमबहादुर थापाले बताउनुभयो ।

एक वर्षअघि विश्व विकास बैंकसंग गाभिएको सो बैंकले चालु आर्थिक वर्षको असार अन्तिम सातासम्म ११ अरब १७ करोड रूपैया निक्षेप संकलन र १० अरब रूपैया कर्जा लगानी गरेको जनाएको छ ।

उद्योग, ब्यापार, ब्यवसाय, कृषि, पर्यटन, शिक्षा लगायतका क्षेत्रमा कर्जा प्रवाहका साथै निक्षेप संकलन र विप्रेषण सेवा पनि दिइने शाखा प्रबन्धक कुमार ढुङ्गानाले बताउनुभयो ।

शाखा उद्घाटन कार्यक्रममा प्रमुख जिल्ला अधिकारी आचार्य, म्याग्दी उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष जिवनबहादुर विश्वकर्मा लगायतले म्याग्दीको पर्यटन, कृषि र जलविद्युतको क्षेत्रमा लगानी केन्द्रित गर्न सुझाव दिनुभयो ।

सहायक कार्यकारी अधिकृत ज्ञानेन्द्र पन्तको सञ्चालन, अध्यक्ष बिन्दुकुमार थापाको अध्यक्षता र सञ्चालक रबिन्द्र माकाजुको स्वागत मन्तब्यमा शाखा उद्घाटन कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

कालीगण्डकी करिडोरका पशुपालक कृषकलाई करिब ३४ लाख अनुदान

■ नवविकल्प

म्याग्दीको उत्तरी क्षेत्रमा पर्ने कालीगण्डकी भेगका पशुपालक कृषकहरूले यस वर्ष करिब ३४ लाख रूपैया अनुदान पाएका छन् । कृषकलाई ब्यवसायीक पशुपालनतर्फ आकर्षित गरि पशुजन्य पदार्थको उत्पादन वृद्धी र प्रोत्साहन गर्न पशु सेवा कार्यालयले सो अनुदान उपलब्ध गराएको हो ।

घारको हिमालयन चिज उत्पादन सहकारी संस्थाले गाईपालन र भुरूङ तातोपानीको रूप्से कृषि सहकारी संस्थाले बाख्रापालनका लागि कृषि तथा ब्यापार आयोजनाबाट दशरदश लाख रूपैया लघु अनुदानमा छनौट भएका छन् ।

यसैगरी भगवती, बेग, दोवा, भुरूङ्गतातोपानी, शिख, दाना र नारच्याङ गाविसका भेडापालन कृषक आवद्ध कालीगण्डकी भेडापालन समितिद्धारा स्थापीत भेडापालन स्रोत केन्द्रले छ लाख रूपैया अनुदान पाएको छ । पशु सेवा कार्यालयले दिएको अनुदानबाट एक लाख ५० हजार रूपैयाको घुम्ती कोष स्थापना, घुम्ती भेडा गोठमा सोलार जडान, उन काट्ने, खसी पार्ने मेसीन खरिद, गोठालालाई अत्यावश्यक सामाग्री वितरण, पक्कि पोखरी र प्रोटेबल डिपीङ ट्याङकी निर्माण गरेको समितिका अध्यक्ष मेखबहादुर गर्बुजाले बताउनुभयो ।

शिखको खोप्रा लेकमा पालीएको चौरीहरूको खानेपानी ब्यवस्थाका लागि ६० हजार रूपैया सहयोगमा पक्कि डुढ निर्माण भएको छ । शिख ९ गिवाङको प्रगतिशिल बाख्रापालन समितिमा आवद्ध ५० घरधुरी कृषकले पशु सेवा कार्यालयको सहयोगमा बाख्रापालन र खोर सुधार गरेका छन् । प्रतिकृषक दश हजार पाँच सय रूपैया अनुदान र चार वटा बोका सहयोग पाएको समितिका अध्यक्ष पूर्णबहादुर पाईजाले बताउनुभयो । यसैगरी घारकी सिता बरूवालले युवा लक्षित कार्यक्रम अन्तरगत एक लाख रूपैया अनुदान सहयोगमा खोर सुधार, दाना, घाँस ब्यवस्थापन र बाख्रा थप गर्नुभएको छ ।

दानाको काभ्रेका २० जना महिलाहरूले पशु सेवा कार्यालयले तिन हजार रूपैयाका दरले उपलब्ध गराएको अनुदान सहयोगमा खोर सुधार गरि स्थानीय जातका कुखुरा ब्यवसायीक रूपमा पालेका छन् । घारका चार जना र दानाका एक जना कृषकले गोठ सुधारका लागि पाँच हजार रूपैयाका दरले अनुदान पाएका छन् ।

घारमा गाईपालन पकेट प्याकेज कार्यक्रम र कृतीम गर्भाधान सेवा विस्तार भएको छ । कालीगण्डकी क्षेत्रका पशुपालक कृषकहरूले कृषि ब्यवसाय आयोजनाले उपलब्ध गराउने सहित यस वर्ष ३३ लाख ८५ हजार रूपैया अनुदान पाएका पशु विकास अधिकृत नरबहादुर बानियाले बताउनुभयो ।

कृषक र समूहहरूलाई तालीम, खोप, घाँसका बिरूवा वितरण लगायतका सुबिधा पनि दिइएको छ । जिल्ला स्तरीय अनुगमन टोलीसंग बुधबार ठूलोबगरमा अन्तरक्रिया गर्दै सो क्षेत्रका कृषकहरूले अनुदानले पशुपालनलाई ब्यवसायीकण गर्न र प्रोत्साहन मिलेको बताएका थिए । अनुगमनमा सहभागि सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी यादवनाथ आचार्यले अनुदानको सदुपयोग र कार्यक्रम प्रभावकारी भएको बताउनुभयो ।

बरिष्ठ पशु चिकित्सक दयाराम चापागाईले कालीगण्डकी क्षेत्रमा सञ्चालीत पशु विकासका कार्यक्रमहरू कृषकको सक्रियता र चासोका कारण सफल भएको बताउनुभयो । हिमालयन चिज उत्पादन सहकारी संस्थाका अध्यक्ष नारायण बरूवालको अध्यक्षता र पशु सेवा प्राबिधिक डिल्लीराम रेग्मीको सञ्चालनमा अनुगमन टोलीका सदस्यहरू र कृषकहरूबीचको अन्तरक्रिया भएको थियो ।

पशुपालक कृषकलाई पुरस्कार र व्यवसायीलाई सामाग्री वितरण

■ नवविकल्प

जिल्ला पशु सेवा कार्यालयले सोमबार पशुपालक कृषकलाई पुरस्कार र पशुजन्य बस्तु ब्यवसायीलाई निशूल्क सामाग्री वितरण गरेको छ ।

आठ जना उत्कृष्ट पशुपालक कृषकलाई नगद सहित सम्मान गरेको हो । यसैगरी दूग्ध तथा मासुजन्य पदार्थ ब्यवसाय गर्ने छ जना ब्यवसायीलाई अनुदानमा सामाग्री वितरण गरेको छ ।

गाईभैसीपालन तर्फ बेनपा १४ का मनबहादुर केसी, शिखका चौरीपालक प्रेम पुर्जा, बेनपा ८ अर्थूङ्गेकी फुलु पौडेल र बेनपा ८ थाकनपोखरीका कमल पौडेललाई क्रमश प्रथम, दितृय, तितृय र सान्तवना पुरस्कार प्रदान गरिएको छ ।

यसैगरी भेडाबाख्रापालनतर्फ बेग २ का बिमल फगामी, दरवाङ २ की कल्पना खत्री, बेनपा १२ की रश्मी भण्डारी कुँवर र बेनपा ६ का सुर्य बरूवाल पुरस्कृत हुनुभएको छ । दुई वटै बिधातर्फ प्रथम, दितृय, तितृय र सान्तवना हुने कृषकहरूलाई क्रमश नगद तिन हजार, दुई हजार, एक हजार पाँच सय र एक हजार रूपैया सहित सम्मानप्रत्र प्रदान गरिएको छ ।

ब्यवसायीक पशुपालनको माध्यमबाट पशुजन्य उत्पादन वृद्धी गर्न योगदान गरेकाले उनिहरूलाई प्रोत्साहनका लागि पुरस्कृत गरिएको पशु सेवा कार्यालयले जनाएको छ । यसैगरी तिन वटा दूग्ध र तिन वटा मासुजन्य ब्यवयायीलाई छ लाख रूपैया मूल्य बराबरको सामाग्री उपलब्ध गराइएको छ ।

दरवाङको आचार्य डेरी उद्योग, बेनपा १४ को जनभावना दुग्ध सहकारी संस्था र बेनीको कुरीलाखर्कको भुवन भैसी फार्मलाई एक वटा डिपफ्रिज, एक वटा दूध ढुवानी गर्ने मिल्क क्यान र एक वटा प्याकीङ मेसीन निशूल्क उपलब्ध गराइएको छ ।

त्यस्तै बेनीको सम्पदा एण्ड संघर्ष मासु पसल, पिप्ले ३ को भरत फ्रेस हाउस र बेनी शिक्षा मार्गको श्रिस मासु पसललाई एक वटा डिपफ्रिज, एक थान डिजीटल तराजु र एक वटा दावा वितरण गरिएको छ । प्रतिब्यवसायीलाई एक लाख रूपैया मूल्य बराबरको सामाग्री उपलब्ध गराइएको हो ।

जिल्ला पशु सेवा कार्यालयका प्रमुख बरिष्ठ पशु चिकित्सक दयाराम चापागाईको अध्यक्षता र पशु सेवा प्राबिधिक डिल्लीराम रेग्मीको सञ्चालनमा सम्पन्न कार्यक्रममा प्रमुख जिल्ला अधिकारी केशवराज आचार्य, प्रहरी नायव उपरिक्षक विश्वराज खड्का लगायत कार्यालय प्रमुखहरूले पुरस्कार र सामाग्री वितरण गर्नुभएको थियो ।

म्याग्दीका कृषक, समूह, पत्रकार र प्राबिधिक पुरस्कृत

■ नवविकल्प

जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले बिहीबार म्याग्दीका उत्कृष्ट बिस जना कृषक, चार वटा कृषक समूह, दुई जना प्राबिधिक र तिन जना पत्रकारलाई पुरस्कृत गरेको छ ।

कार्यालयले बेनीमा आयोजना गरेको वार्षिक समिक्षा कार्यक्रममा नगद पुरस्कार र सम्मानपत्र वितरण गरिएको हो । धान, गहुँ, सुन्तला, पलास्टीक घरमा गोलभेडा खेती गर्ने कृषक र कृषक समूहमध्य प्रथम, दितृय, तितृय र सान्तवना हुनेलाई क्रमश नगद पाँच हजार, तिन हजार, दुई हजार र पाँच सय रूपैयाका दरले पुरस्कार वितरण गरिएको थियो । यसैगरी जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा कार्यरत प्राबिधीक सहायक श्यामराज क्षेत्रीलाई पाँच हजार र ताकम सेवा केन्द्रका नायव प्राबिधिक सहायक योगेन्द्र राईलाई तिन हजार रूपैया सहित उत्कृष्ट कर्मचारीको रूपमा पुरस्कृत गरिएको छ । पत्रकारीताको क्षेत्रबाट कृषिको विकासमा योगदान गरेको भन्दै सम्बृद्ध साप्ताहीकका सन्दिप खत्री, बेनी अनलाईनका हरिकृष्ण गौतम र रूप्से दैनिकका गोरखनाथ सुवेदीलाई नगद चार हजार रूपैयाका दरले कृषि विकास कार्यालयले पुरस्कार प्रदान गरेको छ ।

धानबालीतर्फ पुरस्कृत हुने कृषकहरूमा बरंजा १ का मेघबहादुर घर्ती, मनप्रसाद रोका, बेनपा ११ की पविसरा किसान र तारा शाही रहनुभएको छ । यसैगरी गहुँबालीतर्फ अर्मन ६ का हर्कबहादुर पुन, बेनपा ४ का जितबहादुर कार्की, बेनपा १३ की लक्ष्मी खत्री र बेनपा १४ का टेकबहादुर बानिया उत्कृष्ट कृषकको रूपमा पुरस्कृत हुनुभएको छ ।

सुन्तलातर्फ भकिम्ली २ का पदमबहादुर थापा, बेनपा १३ का तिलक गुरूङ, घार ७ का ववरजंग बरूवाल र देविस्थान ८ का यामबहादुर थापा पुरस्कृत हुनुभएको छ । बेनपा १३ का बलबहादुर खड्का, भिँ ९ का डेगाप्रसाद गर्बुजा, बेनपा ४ का ईन्द्रावती जिसी र दाना २ का पूर्णबहादुर खोरजा पलास्टीक घरमा गोलभेडा फलाउने उत्कृष्ट कृषकको रूपमा पुरस्कृत हुनुभएको छ ।

बेनी नगरपालीका ११ को महारानी, बेनपा १३ को थामडाँडा सुन्तला उत्पादक, बेनपा १० को भगवती विउविजन तथा घार ७ र ८ को बिरौटाले उत्कृष्ट कृषक समूहको पुरस्कार पाएका छन् । प्रमुख जिल्ला अधिकारी केशवराज आचार्य, जिविसका योजना अनुगमन तथा प्रशासकीय अधिकृत बिष्णुप्रसाद पौडेल, बरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत श्यामप्रसाद रिजाल, प्रहरी नायव उपरिक्षक विश्वराज खड्का लगायतले पुरस्कार वितरण गर्नुभएको थियो ।

जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका बागबानि विकास अधिकृत भोजबहादुर थापाको सञ्चालन, जिविसका योजना अधिकृत पौडेलको अध्यक्षता र योजना अधिकृत ज्योती क्षेत्रीको स्वागतमा सम्पन्न कार्यक्रममा बरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत रिजालले कार्यालयले यस वर्ष सञ्चालन गरेका गतिबिधिको बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो ।

बेनीको .....

तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम (डीआरएलपी) कार्यक्रम लागू भएको हो । यही कार्यक्रम अन्तर्गत बनिरहेको यो सडक खन्न शुरु गरेको पहिलो वर्षदेखि नै बेनीवासीको लागि विपत्ति बन्न थाल्यो । २०६३ यताका चार वर्ष बाढीको विनाश देखेका जिल्ला भू-संरक्षण अधिकृत दिवाकर पौडेलको बुझाइमा, 'विकासका नाममा नेता र विकासे अड्डा निम्त्याएको विनाश हो यो ।'

सुन्दा अचम्म लाग्छ, ट्रयाक खुलिसकेको बेनी-अर्थुङ्गे-तोरीपानी सडकको तीन किलोमिटर क्षेत्रमा पाँच वर्षदेखि काम भइरहेको छ । यो नयाँ बनाइएको सडक पनि होइन, पुरानै सडकको स्तरोन्नति हो । तर, प्रशासनिक खर्च बाहेक रू.१३ करोड ५० लाखभन्दा बढी खर्च भइसकेको सडक स्तरोन्नतिको काम अझै सकिएको छैन । यसबाहेक आयोजनाले सडकको 'वातावरण संरक्षण' शीर्षकमा गरेको खर्च सार्वजनिक गरेकै छैन । कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयका अनुसार चालू आर्थिक वर्ष (२०७२/७३) मा जिल्ला विकास समितिको कुल पूँजीगत बजेट रू.८ करोड ४९ लाख ८६ हजार भन्दा दुई करोड बढी बजेट (रू.१० करोड ५८ लाख) आयोजना एक्लैको छ । पहाडी क्षेत्रमा सामान्यतया सिङ्गल लेन ग्राभेल सडकको स्तरमा सडक निर्माण गर्न प्रति किलोमिटर एक करोड र एक किमी ग्रामीण सडक पीच गर्न दुई करोड रुपैयाँ लाग्छ डिभिजन सडक कार्यालय बाग्लुङ्गका प्रमुख राजेशप्रसाद पौडेल भन्छन, 'म्याग्दीको भूगोलमा नदी किनारमा सडक पीच गर्नुपरे प्रति किलोमिटर दुई करोड र ग्रामीण सडकमा पीच गर्न केही बढी लाग्न सक्छ । तर ग्रामीण सडकमा ग्राभेल स्तरमा प्रति किमी एक करोड ठीकठीकै हो ।'

तर, बेनी-अर्थुङ्गे कृषि सडकको स्तरोन्नतिमा यति ठूलो रकम खर्च भइसक्दा पनि न सडक चौडा भएको छ, न नाली बनेको छ । बरू फेदीको बस्तीमा चैन उडाउने गरी खहरे 'एम्बुस' भएको छ, जसले अहिले पनि बेलाबेलामा आकाशमा बादल मडारिनासाथ घरभित्र बसेका बेनीवासीको सातो लिन्छ ।

ठेकेदार भाग्यो, काम उस्तै

एउटा सानो सडक विकासको काम कसरी बाढीको विपत्ति निम्त्याउने कारक बन्यो त ? यसका पछाडि रोचक कथा छ ।

सडक विस्तार शुरु भएको बर्ष २०६३ जेठ अन्तिम साता निर्माणकार्य अघि बढेसँगै बेनी-अर्थुङ्गे सडक खण्डमुनिको बस्तीमा अचानक ठूलो बाढी पस्यो । भेलबाढीले बगाएर ल्याएको माटो र ढुंगाले क्याम्पसचोक र मंगलाघाटका धेरै घर र पसल पुरिए । खोज्दै जाँदा, सडक विस्तार र सुधारका लागि भन्दै डोजर लगाएर पहाडको टुप्पामा खनेर थुपारेको माटो तल बगेर आएको भेटियो । 'डोजरले जथाभावी खनेर थुपारेको माटो र ढुंगाले प्राकृतिक रुपमा रहेका खोल्सा थुनिए । पानी परेपछि खोल्साले निकास खोज्दा त्यही माटो र ढुंगा तल बस्तीमा बगाएर ल्यायो', भू-संरक्षण अधिकृत पौडेल सम्झन्छन् ।

अधिकांश भूभाग ६० डिग्री भिरालोमा रहेको म्याग्दीको बेनी-अर्थुङ्गे सडकखण्डबाट बाढी बजारमा पस्न थालेपछि स्थानीयले विरोध गरे, जसले गर्दा सडक विस्तार कार्य तत्काल रोकियो । "सडक विस्तार प्राविधिक डिजाइन अनुसार नभएर डोजर अपरेटरले जस्तो चाहे, त्यसैगरी बनाइयो", सडक निर्माणलाई नजिकबाट हेरेका जिल्लास्थित एक इन्जिनियर भन्छन, "भिरालो पाखामा जथाभावी डोजर चलाएकोले बेनीवासीको जीउज्यान खतरामा परेको छ ।"

जिल्ला प्रहरी कार्यालय म्याग्दीका अनुसार यस वर्ष आएको बाढीले क्याम्पसचोक र मंगलाघाट बजारमा मात्र ५४ पसलहरुमा रू.१ करोड ३८ लाख मूल्य बराबर क्षति पुग्यो । १२० घरमा हिलो पस्यो । मानवीय क्षति नभए पनि अघिल्ला वर्षको भौतिक क्षति योभन्दा दोब्बर थियो । बाढीले घर र पसलमा क्षति मात्र पुऱ्याएन, सडक र घरपसलमा पसेको डेब्रिज हटाउन मात्रै जिविस र बेनी नगरपालिकाले अतिरिक्त रू.१० लाख खर्च गर्नुपऱ्यो । बाढीले बनाएको खोल्सामा बेनी नगरपालिकाको २८ लाख र समुदायको ११ लाख लागतमा तटबन्ध निर्माणको काम भैरहेको छ ।

स्थानीयको विरोधपछि रोकिएको सडक निर्माण पाँच वर्षपछि पुनः शुरु भयो । २५ वैशाख २०६८ मा डीआरएलपीले बेनी-अर्थुङ्गे सडक विस्तारका लागि गोल्डेनगेट/खानी/लामा जेभी कम्पनीलाई चार महीनामा काम सम्पन्न गर्ने गरी रू.२ करोड ८२ लाखमा ठेक्का दियो । जेठ अन्तिम साताबाट काम शुरु गरेको कम्पनीले उसैगरी डोजर चलाएर सडकको भित्ताबाट माटो झिक्ने र ग्रेडिङ मिलाउने भन्दै त्यो माटो बस्तीतर्फको भिरालो पाखोमा फाल्न थाल्यो । तर, वर्ष दिन नबित्दै काम अधुरो छाडेर ठेकेदार भाग्यो । वस्तीको सिरानमा डोजर लगाएर खनेको माटो बाढीले बगाएर क्याम्पसचोक र मंगलाघाट बजारमा क्षति पुऱ्याएपछि स्थानीयको दबाब थेग्न नसकेर ठेकेदार भागेको चर्चा चले पनि आयोजनाले ठेकेदार किन भाग्यो र उसलाई कति भुक्तानी दिइयो भन्नेबारे जानकारी दिन चाहेन । आयोजनाको जिल्लास्थित ब्यवस्थापन कार्यालयले उपलब्ध गराएको लिखित पत्रमा 'ठेकदारले अन्तिम किस्ता रकम लिए/नलिएको लेखाबाट प्रष्ट नखुलेको' उल्लेख छ । लेखापाल रामबाबु यादव पुराना अभिलेख खोज्न नसकिने भन्दै पन्छिए ।

३० जेठ २०७१ मा जिल्ला विकास समिति र जिल्ला प्राविधिक कार्यालय अन्तर्गत रहने गरी डीआरएलपीले बेनी-अर्थुङ्गे सडक विस्तारका लागि अतिरिक्त लगानी गर्दै पहिलो चरणमा ग्याभिन जाली, मेशीनरी वाल र नाली, ग्याभेल र आरसीसी/पीसीसी गर्न ललितपुरको सानेपास्थित शिवशक्ति/नाना जेभीलाई रू.२ करोड ८४ लाखमा दुईवर्षे ठेक्का दियो । ठेक्का सम्झैता लगत्तै वर्षा लागेकाले ठेकेदारले कात्तिकसम्म काम गरेनन् । प्रशासनिक खर्च बाहेक घरटहरा, रुखबिरूवा, खेतीबालीलाई क्षतिपूर्ति तिर्दा आयोजनाको रू.१ करोड ३१ लाख सिद्धियो ।

हिउँद लागेपछि ठेकेदारले उसैगरी डोजर चलायो । माटो झिक्यो र बाटोमै छाडिदियो । २०७२ जेठ अन्तिम साताको भीषण वर्षासँगै सडकबाट बस्तीमा पसेको बाढीले फेरि सदरमुकामका घरहरु पुऱ्यो । आयोजना र उसको काम हेर्ने जिविसको चौतर्फी विरोध भएपछि नाली पक्की बनाउने, ग्याभिन भर्ने र भेल-बाढीलाई विभिन्न स्थानबाट निकास दिने काम गरियो ।

ठूला दलहरू जिम्मेवार

जब पानी दर्किन्छ, सडकका खोल्साबाट उर्लंदो बाढी वितण्डा मच्चाउँदै बेनीबजारको बस्तीमा पस्छ । अनि शुरु हुन्छ ः सांसद्हरु, दलहरु, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, भूसंरक्षण, जिविस, उद्योग वाणिज्य संघ र स्थानीयवासीहरु प्रभावित क्षेत्र डुल्ने शृंखला । उनीहरु फोटो खिच्छन, फेसबूकमा बेनीबजार संरक्षणका योजना र सपना बाँड्छन् । पानीको निकास निकाल्ने योजना पनि बनाउँछन् । तर कार्यान्वयन हुँदैन ।

किनभने, सडकको नक्शा (ड्रइङ) नै प्राविधिक रुपमा त्रुटिपूर्ण छ । आयोजनाले सडकको नक्शांकन गर्दा तल बस्ती छ भन्ने हेक्का राखेको देखिंदैन । सडक निर्माणपूर्व जुन-जुन खोल्साबाट प्राकृतिक भेलबाढीको बहाव थियो, त्यो अवरूद्ध बनेपछि पानीले बहाव खोज्दै सडक काट्छ र बस्तीतर्फ सोचिझन्छ । आयोजना शुरु हुनुपूर्व जिविसले क्याम्पसचोकमा झर्ने बाढी तर्काउन सडकको २.३ किमी माथि आँपका रुखछेउको घुम्तीमा ह्यूमपाइप राखी बाढीलाई नालीबाट ल्याएर पुरानै खोल्साबाट बगाएको थियो । तर आयोजनाका प्राविधिकले भेल भिरालो सडकको नालीबाट बगाउँदा सडक बिग्रने र आयोजनाको छवि बिग्रने भन्दै जोखिमयुक्त बस्तीतर्फ सोझयाइदिए । जिल्ला सडक समन्वय समिति (डीआरसीसी) का सदस्यहरुका अनुसार आयोजनाका प्राविधिक र ठेकेदारको मिलेमतोमा राजनीतिक दलहरु सम्मिलित डीआरसीसीलाई कथ्य र लेख्य भाषामा झुक्याइन्छ । "स्थलगत अध्ययनपछि डीआरसीसीको बैठकमा प्रष्टसँग सडकको भेलपानी तर्काउने ठाउँ तोकिन्छ, तर प्राविधिकहरुले योजनाको नक्शांकन गर्दा ती स्थान छुटाएका हुन्छन" डीआरसीसीका सदस्य रहेका एमाले म्याग्दीका सचिव बालकृष्ण सुवेदी भन्छन, "आयोजनाका काठमाडौंस्थित कन्सल्टेन्सीका प्राविधिक र ठेकेदारको काम शंकास्पद छ ।"

डिजाइन इष्टिमेटमा सडक खन्दा निकालिएको ढुङ्गा र माटो कहाँ ब्यवस्थापन गर्ने भन्ने उल्लेख छैन । आयोजनालाई सहयोग गर्न बनेको जिल्ला सडक समन्वय समिति र आयोजनाकै जिल्ला कार्यालयले फरक-फरक समयमा सडक खण्डको स्तरोन्नति गर्ने क्रममा पानी तथा नाली ब्यवस्थापनमा समस्या आएकोले 'रि-डिजाइन इष्टिमेट' गरी आयोजना समन्वय इकाई (पीसीयू) काठमाडौंलाई पत्राचार गरे पनि बेवास्ता हुँदै आएको छ । पछिल्लो पटक २३ जेठमा आयोजनाको जिल्लास्थित कार्यालयले पीसीयुलाई लेखेको पत्रमा भनिएको छ- 'बेनी-पाखापानी सडक अन्तर्गत पर्ने क्याम्पसचोक र मंगलाघाटको पहिरो नियन्त्रण गर्ने डीपीआर स्वीकृत गरिदिनुहुन अन्यथा आयोजना समयमै सम्पन्न गर्न नसकिने, आयोजना लागू भएदेखि हालसमम्मको प्रगति नदेखिने र जिल्लामा डीआरएलपी आयोजना असफल हुनेछ ।'

सडक विस्तार गर्ने डिजाइन इष्टिमेटमै बस्तीको सिरानमा रहेको भीरमा डोजर चलाउँदा निस्कने माटो ब्यवस्थापनको परिकल्पना गरिएको छैन । त्यहीकारण पनि ठेकेदारले 'इष्टिमेटमा माटो कहाँ फाल्ने भन्ने उल्लेख नभएको' भन्दै जथाभावी फाल्छन् । "आयोजनाले नियुक्त गरेका कन्सल्ट्यान्ट/प्राविधिकहरुले डिजाइन इष्टिमेट गर्दा माटोको सुरक्षित ब्यवस्थापनको कल्पना गरिएन, हामीले बनाएको डिजाइन पनि स्वीकृत गरिएन", जिल्ला इन्जिनियर ओमबहादुर केसीले भने ।

बेनीको पछाडि ८० डिग्री भिरालो बलौटे पहाड छ । त्यही पहाडको टुप्पोमा पर्छ, अर्थुङ्गे । बेनी-अर्थुङ्गे-पाखापानी सडक यही भीर चिर्दै बस्तीको बीचबाट लेकाली बस्तीतर्फ उकालो लागेको छ । सदरमुकाम झर्ने भेल र बाढीलाई अर्थुङ्गे बस्तीबाट बाँड्ने योजनामा अवरोध हुनु विपत्तिको अर्को कारण हो । तोरीपानीतर्फको सडकबाट आउने भेललाई सैनिक ब्यारेकभन्दा माथिबाट नाली बनाएर जामुनाखर्कतर्फ झर्ने खोल्सामा खसाउने, पुलाचौरतर्फको सडकबाट आउने भेललाई देउरालीबाट दक्षिण भ्याप्ले खोलामा पुऱ्याउने र ब्यारेकको गेटछेउबाट तल झर्ने, बेनी खानेपानीछेउको खोल्साबाट केही र बाँकी मंगलाघाट झर्ने भेलपानी महारानीथान छेउबाट कटाएर फाल्ने योजना थियो । तर स्थानीयले त्यो हुन दिएनन् ।

डीआरएलपीको अतिरिक्त लगानीको दोस्रो चरण भन्दै सोही सडकको माथिल्लो खण्डमा काम गर्न २२ कात्तिक २०७२ मा ललितपुर स्थित 'हिम्दुग एण्ड थोकरनाना जेभी' कम्पनीलाई रू.६ करोड ५१ लाखमा ठेक्का दिइयो । फेरि उही सिलसिला दोहोरियो- बस्तीको सिरानमा डोजर चल्यो, अनि माटोको थुप्रो भेलपानीसँगै २५ जेठ २०७३ मा बेनीबजार पस्यो । आयोजनाको पहिलो चरणमा गरिएको काम भिरालो पाखो तथा भीर खण्डमा हो भने दोस्रो चरणको काम भेलबाढी जम्मा हुने मुख्य बस्ती क्षेत्रमा हो ।

"हामी दोस्रो ठेक्काबाट नियुक्त भएका हौं, आयोजनाका कन्सल्टेन्ट इन्जिनियर, नियामक प्राविधिक कार्यालय/जिविसका प्राविधिकले दिएको डिजाइन इष्टिमेट र लाइन अनुसार तोकिएको गुणस्तरमा काम गरिरहेका छौं" बेनी-अर्थुङ्गे सडक खण्डमा काम गरिरहेका पेटी ठेकेदार विपिन खड्काले भने, "जेठ अन्तिममा सम्झैता भयो, बर्खाको सिजनमा काम गर्न सकिएन, पछि नाकाबन्दी भयो । इन्धन आपूर्ति सहज भएपछि काम गरिरहेका छौं । हामीले बनाएका संरचनाको सुरक्षा गर्नु पेशागत दायित्व भए पनि भेलपानीको निकास खोज्ने काम आयोजना, जिविस र स्थानीय दलहरुको हो ।"

सडकको स्तर सुधार भएसँगै भेलबाढीको समस्या स्वतः समाधान हुने भन्दै स्थानीयको विरोधलाई बेवास्ता गरिएको छ । स्थानीय विकास अधिकारी प्रमुख रहने आयोजनाको जिल्ला ब्यवस्थापन कार्यालयले सदरमुकाममा झर्ने भेलबाढीलाई माथिल्लो अर्थुङ्गेबाटै विभिन्न प्राकृतिक खोल्साहरुमा विभाजन गर्ने आश्वासन दिए पनि कार्यान्वयन नहुँदा वर्षेनि सदरमुकाममा बाढीको विपत्ति निम्तिन्छ । बेनीबाट बढीमा १५ सय मिटर माथि अर्थुङ्गे डाँडामा पोखरी निर्माण गरी भेलबाढी जम्मा गर्ने र ठूला पाइप राखेर तल म्याग्दी खोलामा सोझै खसाल्ने हो भने समस्या सुल्झन सक्छ । तर आयोजना र जिविसले स्थानीयले अघि सारेको यो विकल्पलाई बेवास्ता गरेका छन् ।

सडक निर्माण गर्दा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन अनुसारको डिजाइनमा काम भएन, ठेकेदारको इच्छाअनुसार डोजर चालकले जस्तो चाहे, त्यसैगरी पहाडको भित्ता ताछ्ने छूट दिइयो । पटकपटक बाढीले वितण्डा मच्चाउँदा पनि यसको प्राविधिक पक्षबारे सोच्न आवश्यक ठानिएन । "दाताको शर्तमा ल्याएको ऋणको पैसाले तलबभत्ता खाएका आयोजनाका अधिकारी र कन्ट्रयाक्टर हरुले एउटै गल्ती दोहोऱ्याउँदा पनि चूप लाग्नु चरम लापरबाही हो" प्रमुख जिल्ला अधिकारी केशवराज आचार्य भन्छन् ।

क्याम्पसचोक र मंगलाघाटमा बारम्बार बाढीको समस्या आएपछि स्थानीयले सडकको अलाइमेन्ट (रेखांकन) परिवर्तन गरी महारानीथान माथिको घुम्ती हुँदै पश्चिम थाकनपोखरीबाट अर्थुङ्गे देउरालीमा जोड्न सुझएका थिए । तर, आयोजना, जिविस र दलहरुले 'ठूलो लगानी भइसकेको' भन्दै त्यसलाई सुनेको नसुन्यै गरे । अलाइमेन्ट परिवर्तन गर्दा बढीमा एक किलोमिटर नयाँ ट्रयाक खोल्नुपर्छ । "बारम्बार एकै ठाउँबाट उस्तै विपत्ति निम्तिइरहँदा ठेकेदार र आयोजनाका प्राविधिकको चिप्ला कुरामा नफसी सडकको अलाइमेन्ट परिवर्तन गर्न सुझव दियौं । त्यसो गर्दा बेनीमा झर्ने भेलबाढी सडकसँगै सुरक्षित खोल्सामा पुग्छ, तर ठूला दलहरु नै मान्दैनन्" राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी नेपालका अध्यक्ष पहलबहादुर खत्री भन्छन, "खै कहाँबाट प्रभावित भएर हो, जबर्जस्ती एकैठाउँमा विपत्ति घोप्ट्याउन सबै एकमत छन् ।"

स्थानीय विकास मन्त्रालयले २२ असार २०६७ मा जिल्ला यातायात गुरूयोजना निर्देशिका जारी गर्दै स्थानीय सडक निर्माण गर्दा वातावरणीय तथा प्राविधिक दृष्टिले उपयुक्त भएमात्र काम गर्न निर्देशन दिएको थियो । निर्देशिका अनुसार सडक निर्माण गर्दा पहाडी क्षेत्रमा वातावरणीय मूल्याङ्कन नगरी डोजर चलाउन पाइँदैन, श्रममूलक प्रविधि (मान्छे) बाट काम हुनुपर्छ । २०७२ जेठमा अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगले पनि वातावरणीय अध्ययन विना पहाडी क्षेत्रमा डोजर नचलाउन निर्देशन दियो । तर, जिविस र डीआरएलपीले मन्त्रालयको परिपत्र तथा अख्तियारको निर्देशन मानेनन् । बेनी-अर्थुङ्गे-पाखपानी कृषि सडक कामका लागि खाद्यान्न कार्यक्रम अन्तर्गत निर्माण गरिए पनि स्तरोन्नतिको काममा नाली खन्न र केही भागमा माटो कटिङका लागि मात्र डोजर प्रयोग गर्न छूट दिइएको जिविसको जिकिर छ । तर, डोजरले झिकेको ढुंगामाटो कहाँ ब्यवस्थापन गर्ने भन्ने कुरा डिजाइन इष्टिमेटमा उल्लेख नगरिएको फाइदा उठाउँदै भित्तो काटेर डिलमुनि फ्याँक्ने काम गरियो । "पहिला के भएको हो भन्ने खोज्नै मुश्किल छ, हामीलाई दोस्रो फेजका डकुमेन्ट मात्र उपलब्ध गराइएको छ । वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अनुसार काम गर्न सडकको डिजाइन इष्टिमेटमै त्रुटि छ, सच्याएर रि-डिजाइन गर्न बजेट र स्वीकृति माग्दा आयोजनाले वास्ता गर्दैन" जिल्ला प्राविधिक कार्यालयका प्रमुख, इन्जिनियर ओमबहादुर केसी भन्छन् ।

यसको परिणाम २८ जेठ २०७३ को राति आएको बाढीले ढुङ्गामाटो बगाउँदा बेनी नगरपालिका-७ क्याम्पसचोकस्थित ठाकुर शर्माको सगुन स्टेसनरीको पसल तथा गोदाम माटोमा मिसिंदा रू.२५ लाख बराबरको धनमाल नष्ट भयो । शर्मा भन्छन, "हामीलाई सडक चाहिएको थियो, तर त्यही सडक आयोजनाका कारण घरबाट आफैं सडकमा पुगियो ।"

जिम्मेवारी कसको ?

जिल्ला विकास समिति म्याग्दीका स्थानीय विकास अधिकारी चिरञ्जीवी पौडेल सम्झैता अनुसार सडकको माटो-ढुंगा ब्यवस्थापन नहुनुमा ठेकेदार, आयोजना र नियमन निकाय जिविसको समेत जिम्मेवारी ठान्छन् । पौडेल भन्छन्, "आयोजना, ठेकेदार र जिविस सबैबाट धेरथोर गल्ती भएकै हो । ठेकेदारलाई काममा जिम्मेवार बनाउन नसक्नु, बारम्बार दोहोरिएको समस्यामा ख्याल पुऱ्याउन नसक्नुमा दाता र आयोजनासँगै हामी पनि दोषी छौं ।"

विकासले ल्याएको विपत्तिको बेनी-अर्थुङ्गे सडक एउटा उदाहरण मात्र हो । भौगोलिक जोखिमको अध्ययन नगरी इन्जिनियरिङ डिजाइन-निर्माण गर्दा र निर्माणका क्रममा क्षति पुगेको क्षेत्रको आवश्यक संरक्षण 'ट्रिटमेन्ट' पनि नहुँदा जिल्लाका धेरै सडक पहिरोको जोखिममा छन् । कमजोर भौगर्भिक बनोटलाई पहिचान गर्न नसक्दा वा बेवास्ता गर्दा सडक पूर्वाधार विनाश र विपत्तिको कारक समेत बन्नथालेको छ ।

जिल्ला विकास समिति म्याग्दीले चालू आर्थिक वर्ष (२०७२/७३) मा विभिन्न शीर्षकमा ६३ वटा सडक निर्माण गरिरहेको छ । स्थानीय यातायात पूर्वाधार विकासतर्फ १३ वटा, दुई जिल्ला जोड्ने ७ वटा, निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम अन्तर्गत १२ वटा, सांसद् विकास कार्यक्रमका ११ वटा, विद्युत् कार्यक्रम (विद्युत् रोयल्टी रकम) बाट ११ वटा, जिविस अनुदानबाट ६ वटा र मर्मत १ समेत गरी सडक योजनामा ११ करोडभन्दा बढी रकम खर्च भइरहेको छ । तर जिल्लाभरका सडकको यो बजेटभन्दा बढी रकम खर्च हुँदा पनि सडकको अवस्था नसुध्रिनुले योजनामा भएको चरम लापरवाही पुष्टि गर्छ ।

जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयले गत वर्ष गरेको अध्ययन अनुसार बेनी नगरपालिका क्षेत्र बाहेक कालीगण्डकी, म्याग्दी खोला र राहुघाट जलाधार क्षेत्रका ३८ वटा बस्ती पहिरोको उच्च जोखिममा छन् । तीमध्ये कुइनेको चौरखानी पहिरो, पुलाचौरको चिप्लेटी, ओखरबोट, पाल्लेखेतको बान्द्रखाल्टी, पाखापानीको रायोखोर र बेसी, भकिम्लीको तोराखेत, चील बस्ने डाँडो, बरंजाको खुरूपानी, झिङको घ्याङ्गीखोला, शिखको घट्टेखोलाको पहिरो वर्षेनि बग्छन् । यी पहिरोबाट जिल्लाका एक हजार घरधुरी प्रत्यक्ष जोखिममा रहेको भू-संरक्षण कार्यालयको तथ्यांकमा उल्लेख छ । भू-संरक्षण अधिकृत दिवाकर पौडेल भन्छन, "पहिरो नियन्त्रण गर्न विस्तृत सर्वे डिजाइन भए पनि न्यून बजेटमा टालटुले काम गर्दा हिउँदमा ग्याभिन भरिए पनि बर्खामा पहिरोले बगाइदिन्छ ।"

(स्रोतः पत्रकार खड्काले खोज पत्रकारिता केन्द्रका लागि तयार पारेको रिर्पोटबाट)

भानु जयन्ती मनाइयो

■ नवविकल्प

पत्रकारिताको क्षेत्रबाट साहीत्यको विकासमा योगदान गर्ने म्याग्दीका एक जना पत्रकार बुधबार पुरस्कृत हुनुभएको छ ।

२०३ औं भानु जयन्तीको अवसरमा म्याग्दी साहीत्य समाज र म्याग्दी साहीत्य सञ्चारद्वारा प्रकाशित बुलबुल साहित्यीक पत्रिकाको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा पत्रकार सन्दिप खत्रीलाई पुरस्कृत गरिएको हो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि प्रमुख जिल्ला अधिकारी केशवराज आचार्यले खत्रीलाई नगद तिन हजार पाँच सय रूपैया र सम्मानपत्र प्रदान गर्नुभएको थियो । विगत पाँच वर्षदेखि पत्रकारीतामा सक्रिय खत्री बेनीबाट प्रकाशन हुने सम्बृद्ध साप्ताहीक, म्याग्दी अनलाईन र काठमाडौंको हिमालयन टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यममा आवद्ध हुनुहुन्छ ।

यसैगरी आदीकवी भानुभक्त आचार्यको जन्म जयन्तीको अवसरमा खुल्ला र मावि स्तरीय कबिता प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ । २२ जनाले सहभागिता जनाको खुल्ला कबिता प्रतियोगितामा अमर स्पन्दन प्रथम, सुदिप्ता पौडेल दितृय र चुनु घर्ती तितृय हुनुभएको छ ।

त्यस्तै १४ जनाले सहभागिता जनाएको मावि स्तरीय कबिता प्रतियोगितामा जामुनाखर्क उच्च माविकी शुष्मा पौडेल प्रथम, माउन्ट एभरेष्टकी सृष्टी पुन दितृय र जनकल्याण मावि पुलाचौरकी सृजना पौडेल तितृय भएका छन् । दुई वटै समूहको प्रतियोगितामा प्रथम, दितृय र तितृय हुनेलाई क्रमश नगद सात हजार, पाँच हजार र तिन हजार रूपैया पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो । सहभागिहरूले भानुभक्त आचार्यले नेपाली साहीत्यमा पुऱ्याउनुभएको योगदानको बारेमा चर्चा गरेका थिए । कार्यक्रममा प्रमुख जिल्ला अधिकारी केशवराज आचार्य, बरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत श्यामप्रसाद रिजाल, जिविसका सामाजिक विकास अधिकृत हरिकृष्ण आचार्य र साहीत्यकार प्रेमप्रकाश पौडेलले मन्तब्य ब्यक्त गर्नुभएको थियो ।

म्याग्दी साहीत्य समाजका अध्यक्ष ध्रुबलाल शर्माको अध्यक्षता, हिरा शर्माको सञ्चालन र लोकनाथ भुषालको स्वागतमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

प्रतिष्ठानको अध्यक्षमा सापकोटा

■ नवविकल्प

राष्ट्रिय लोक तथा दोहोरी गित प्रतिष्ठानको तेस्रो धौलागिरी अञ्चल अधिवेशनबाट लोक गायक राजेन्द्र सापकोटा अध्यक्षमा निर्वाचित हुनुभएको छ ।

बुधबार राती बेनीमा सम्पन्न भएको अधिबेसनबाट म्याग्दीको बरंजा घर भई कलाकारीतामा सक्रिय सापकोटा अञ्चल प्रतिष्ठानको अध्यक्षमा सर्वसम्मत रूपमा निर्वाचित हुनुभएको हो । अधिवेसनबाट आगामी कार्यकालको लागि बरिष्ठ उपाध्यक्षमा कृष्ण अखेली, प्रथम उपाध्यक्षमा चित्रसागर श्रेष्ठ, द्धितृय उपाध्यक्षमा केशव घिमिरे, महासचिबमा पूर्ण परियार, कोषाध्यक्षमा नकुल ढकाल, सचिबमा राजेश वर्देवा, सह-कोषाध्यक्षमा चन्द्र क्षेत्री चिर्वाचित हुनुभएको छ । त्यस्तै सदस्यहरूमा दिपक पौडेल, हस्तकेसी, इश्वरसिंह, हरि सुनार, अमित विश्वकर्मा, अमर खत्री, प्रवेशराज पौडेल, सविता केसी, लक्ष्मी नेपाली चयन हुनुभएको छ । अधिवेसनमा म्याग्दी, पर्वत र बाग्लुङका लोक तथा दोहोरी गित प्रतिष्ठानमा आबद्ध कलाकारहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

अधिवेशनको उद्घाटन गर्दै प्रतिष्ठानका केन्द्रिय अध्यक्ष चन्द्र शर्माले लोक तथा दोहोरी गित गायनलाई मर्यादीत, ब्यवसायीक र सम्मानीत पेशाको रूपमा स्थापित गर्न सबै कलाकार जिम्मेवार बन्नुपर्ने बताउनुभयो । अधिवेशनको अवसरमा लोक तथा दोहोरी गितको प्रर्वद्धन र संरक्षणमा योगदान गरेवापत बागलुङका पत्रकार दिल शिरीषलाई नगद दुई हजार सहित पुरस्कार र सम्मान गरिएको छ ।

सगुन स्टेशनरी स्टोर्स
विभिन्न पाठ्यपुस्तक, स्टेशनरी सामग्री, खेलकुद एवम् पत्रपत्रिका
धार्मिक तथा साँस्कृतिक सामानहरुको थोक तथा फुटकर बिक्रेता
क्याम्पस चोक बेनीबजार, म्याग्दी, फोन नं.: ०६९५२००३५, मो. नं ९८४७६२४३४४

प्रो. नारायणप्रसाद सेन्चुरी मो.नं. : ९८५७६४०२१४
बागलुङ देवी सुन चाँदी गहना पसल
बैंकरोडदेखि दुरसञ्चारचोक, बेनीबजार, म्याग्दी
फोन : ०६९-५२००५६
हाम्रा सेवाहरू
यहाँ अर्डर अनुसार डिजाइनका सुन चाँदीका गरगहनाहरु
पाउनुका साथै सुन चाँदी खरिद बिक्री गरिन्छ।
साथै राशि अनुसारको पत्थर पनि पाइन्छ ।

शान्ति सन्देश
स्थायी शान्तिका लागि आ–आफ्नो क्षेत्रबाट सहकार्य र सद्भावको वृद्धि गरौं ।
शान्ति र समृद्धिका लागि
स्थानीय शान्ति समिति, म्याग्दी

कम्प्युटर तथा छपाइ सम्बन्धी सम्पूर्ण कामका लागि
शर्मा डेस्कटप
मो.नं. ९८५७६२१५६०

BABIN TAILORING
Shirting & Suiting
बबिन टेलरिङ नै किन ?
तपाईले खोजेका कुनैपनि गुणस्तरीय ब्राण्डका कपडाहरुका लागि,
तपाईले भनेको समयमा आकर्षक एवम् गुणस्तरीय सिलाईका लागि,
आकर्षक तथा आधुनिक डिजाइनका लागि,
आकर्षक कोटका लागि गुणस्तरीय पेस्टिङ मेशिन प्रयोग गरिने,
यहाँको माया, सद्भाव र विश्वासको निरन्तरताको लागि,
अर्डर बमोजिम अफिस, बैंक, कलेज, स्कूल र विद्यालयका सम्पूर्ण पोशाकका लागि ।
हाम्री बाबाले सधैं बबिन टेलरिङमा सिलाई दिनुहुन्छ....
बबिन टेलरिङ्ग सर्टिङ्ग एण्ड सुटिङ्ग
हुलाकचोक, बेनी फोन: ०६९-५२०७६०
न्युरोड, पोखरा (भाटभटेनी सँगै) फोन: ०६१-५२७४२०
DIGJAM Ashvira OCM Raymond

प्रो. मुकुन्द शर्मा ९८४७६४२९५६
प्रो. अमृतप्रसाद शर्मा ९८४७६५२०९०
विशाल हार्डवयर्स एण्ड जनरल सप्लायर्स
शिक्षामार्ग, बेनीबजार, म्याग्दी
फोन : ०६९-५२०८९७
हाम्रा सेवाहरू
छड, सिमेन्ट, जस्तापाता, प्लाइ, सनमाइका, रङ रोगन, काँटी, कब्जा लगायत घर निर्माण सम्बन्धी सम्पूर्ण सामानहरु सुपथ मूल्यमा बिक्री गरिन्छ। साथै नेपाटपको पाइप र ग्यारेन्टीवाला पानी टंकी पनि पाइन्छ।

सुन्दर नगरी बेनीबजारमा हजुरहरुको चाहनालाई मध्यनजर गर्दै
नयाँ व्यवस्थापनका साथ हामी तपाइँहरुको साथमा
लामा भान्छाघर एण्ड रेष्टुरेन्ट
कोटभण्डारचोक, बेनीबजार, म्याग्दी
हाम्रा सेवाहरू
- खाना/फापरको ढिडो - नेवारी खाजा - चटामरी
- बारा - पिज्ज - नान - अन्य परिकारहरु
फ्रि वाइफाई, फ्रि होम डेलिभरी, पार्किङ सुविधा
प्रो राजन लामा, फोन : ०६९-५२१२००, मो.नं.: ९८४७६३३८९४

प्रो. बुद्धि महत (मो.नं. ९८४९८३३२३८)
प्रबन्ध निर्देशक : प्रमिला जिसी महत (मो.नं. ९८४७७८११७१)
महत न्यू फेन्सी पसल
न्यूरोड, बेनीबजार, म्याग्दी
हाम्रा सेवाहरू
हामीकहाँ कोरियन, हङकङ, सिंगापुर, थाइल्याण्ड तथा स्वदेशी फेन्सी सामानहरु होलसेल तथा खुद्रा पाइनुका साथै क्याम्पस, बोर्डिङका ड्रेसहरु, खेलकुदका सामग्रीहरु सुपथ मूल्यमा पाइन्छ ।

प्रो. सुरेन्द्रराज शर्मा मो.नं. ९८५७६२२०७७, ९८५७६२४५७७
संगम ट्रेडर्स & संगम हार्डवयर
कालीपुल (वेष्ट प्वाइन्ट कलेजको नजिक) बेनी, म्याग्दी
फोन : ०६९-५२१११७, फ्याक्स : ०६९-५२०९२८
हाम्रा सेवाहरू
हामीकहाँ निर्माण सम्बन्धी सम्पूर्ण सामग्रीहरु (छड, सिमेन्ट, कर्कटपाता, पाइप, पाइप फिटिङका सामान, रंगरोगन) थोक तथा फुटकर थोक मूल्यमा पाइन्छ।
ब्रिज सिमेन्ट र पञ्चकन्याबाट उत्पादित सम्पद्रर्ण सामानका साथै नेरोल्याक पेन्टस्को अधिकृत बिक्रेता
हाम्रो सेवा दरबाङ बजारबाट पनि- फोन : ०६९-६८००७७

नवविकल्प साप्ताहिक, प्रकाशक/सम्पादकः ठाकुरप्रसाद आचार्य, प्रधान सम्पादक : देवीप्रसाद शर्मा, कार्यकारी सम्पादक : सन्तोष गौतम, कम्प्युटर सेटिङ्ग : प्रमोद शर्मा (९८५७६२१५६०), व्यवस्थापक : धिरन खत्री
कार्यालयः शान्तिटोल, बेनीबजार, म्याग्दी मुद्रणः दीप्ति अफसेट प्रेस, बेनीबजार Email :- bikalpanews@gmail.com, Phone 069-520995, 9847624286, 9867613547